

**ХҮРЭНШАНДЫН НҮҮРСНИЙ УУРХАЙН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЙЛАН**

ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМ ХҮРЭНШАНДЫН НҮҮРСНИЙ УУРХАЙН 2023 ОНД
ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙН
ТАЙЛАН

/ АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР MV-017317 /

/ АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР 5199077 /

АГУУЛГА

Төслийн товч танилцуулга

Төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Байгаль орчны менежментийн тайлангийн гол зорилго

1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт
3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө
5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө
6. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт
7. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт
8. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний биелэлт
9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр төлөвлөгөөний биелэлт
10. Орон нутгийн хамтын ажиллагаа
11. Нэгдсэн зардал

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн нэр

Хүрэншандын чулуун нүүрсний орд

1.2. Төслийн зорилго

Төслийг хэрэгжүүлэгч "Өсөх зоос" ХХК нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших "Хүрэншанд" нэртэй нүүрсний ордыг Монгол Улсын хууль, дүрэм журмын хүрээнд эдийн засгийн хувьд үр ашигтай, байгаль орчинд ээлтэйгээр уурхайлалтын үйл ажиллагаа явуулж улмаар улс, орон нутгийн эдийн засгийн өсөлтөнд бодитой хувь нэмэр оруулах, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг нэвтрүүлэх, орон нутгийн ард иргэдийг ажлын байраар хангах, уурхайн хаалт, нөхөн сэргээлтийг бүрэн хийх, орон нутагт хүлээлгэн өгөх зэрэгт энэхүү төслийн зорилго оршино.

1.3. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр, хаяг

“Өсөх зоос” ХХК

Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011136094

Регистрийн дугаар: 5199077

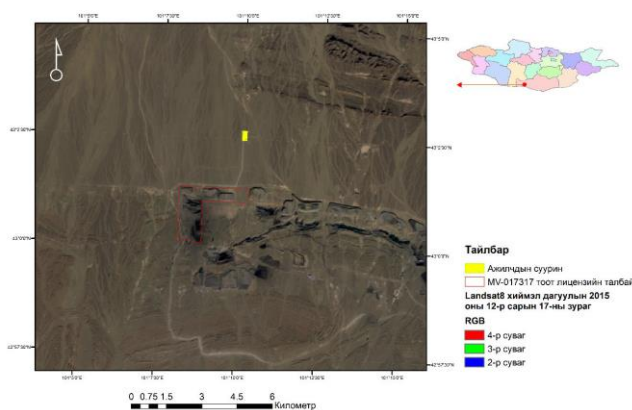
Монгол улс, Улаанбаатар хот,

Баянзүрх дүүрэг, 4-р хороо 15-р хороолол, 64-32 тоот

Утас: +976 11 323203

1.4. Төслийн байршил, ерөнхий тойм зураг

Нарийн Сухайтын нүүрсний ордын Хүрэншандын хэсэг нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт, Даланзадгад хотоос баруун зүгт 296 км, Улаанбаатар хотоос баруун урагш 849 км, Гурвантэс сумын төвөөс урагш 34 км-т оршдог.

Зураг.1 Төслийн байршил

2. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ НӨЛӨӨЛЛИЙН ЭРЧИМ, ҮРГЭЛЖЛЭХ ХУГАЦАА

Ашигт малтмал олборлох, уул уурхайн үйлдвэрлэл явуулах үед байгаль орчны төлөв байдал, орон нутгийн нийгэм эдийн засагт нөлөөлж болох нөлөөллүүдийн хэлбэр, тэр нь эргэж нөлөөлөх, буцалтгүй нөлөөлөх эсэхийг болон нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа, түүний эрчимшил зэргийг тодруулахын тулд магадлан жагсаах аргыг хэрэглэдэг билээ.

Энэ арга нь ашигт малтмал олборлох уурхайн ашиглалтын үед тухайн нөлөөлөл байгаа эсэх дээр тулгуурладаг бөгөөд хэрэв тухайн нөлөөлөл байвал "х"- ээр тэмдэглэдэг.

"Өсөх зоос" ХК-ий ил аргаар нүүрс олборлох Хүрэн шандын ил уурхайн төсөл хэрэгжсэнээр байгаль орчны төлөв байдал, экологи, орон нутгийн нийгэм эдийн засагт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээг магадлан жагсаах аргаар гүйцэтгэж хүснэгт №-2-д үзүүлэв.

"Өсөх зоос" ХХК-ний Нүүрсний орд ашиглах төслөөс орчны төлөв байдал, бүс нутгийн нийгэм эдийн засагт нөлөөлж болох нөлөөллүүдийн хэлбэр, түүний эрчимшил зэргийг магадлан жагсааж, болзошгүй нөлөөллийг тодрууллаа.

Төсөл хэрэгжих үеийн байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчим

Хүснэгт 2. Сөрөг нөлөөллийн эрчим

Байгаль орчны үзүүлэлт	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсацын өөрчлөлт	х				х		х		х	
Газрын доорх усны чанарын өөрчлөлт	х				х		х		х	
Гадаргын усны урсацын өөрлөлт	Нөлөөлөл байхгүй									
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	х		х				х	х		
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	х				х		х	х		
Геологийн тогтоцын өөрчлөлт	х				х		х	х		
Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт		х		х			х		х	
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт		х		х			х	х		
Бай галийн нөөц, ашиглалт										
Газрын гадаргын нөөц баялаг	х				х		х		х	
Бэлчээрийн байдал	х			х			х		х	
Эрдэс түүхий эдийн нөөц	х				х		х		х	
Эрчим хүчний нөөц	Нөлөөлөл байхгүй									
Байгаль, орчны өөрчлөлт										
Ундны усны чанар, хэмжээ	х				х		х	х		

Агаарын бохирдол	x		x			x		x		
Хөрсний эвдрэл, бохирдол	x				x		x	x		
Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх		x			x	x				x
Дуу чимээ, шуугианы нөлөө	x			x			x		x	
Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл										
Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх	x				x		x	x		
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	x				x		x	x		
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй									
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй									
Археологи, палентологийн олдворт нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй									
Нийгэмд үзүүлэх нөлөө										
Үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх		x		x			x			x
Хүн амын орлого өөрчлөгдөж нэмэгдэх	x			x			x		x	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх		x		x		x				x
Эди йн засаг, байгаль орчин										
Татварын орлого өөрчлөгдөх	x			x			x		x	
Бүс нутгийн орлого нэмэгдэх	x			x			x		x	
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	x			x			x		x	
Ажлын байр нэмэгдэх	x			x			x		x	

Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	x			x			x		x	
7. Бусад нөлөөлөл										
Уурхайн болон ахуйн бохир уснаас хөрс, ус бохирдох	x				x		x		x	
Шороон зам харилцаа, уурхайн машин механизмын хөдөлгөөн шилжилтээс болж хөрс эвдрэх	x				x		x	x		
Дүн	22	5	2	12	13	3	24	10	14	3

Эдгээр болзошгүй нөлөөллүүдийг хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчмээр нь тодруулбал:

Шууд нөлөөлөл

Болзошгүй нөлөөллийн 22 (81,5%) нь шууд нөлөөлөлд хамрагдаж байна. Нүүрсний орд ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгийн өөрчлөлт, хөрсний элэгдэл эвдрэл, бэлчээрийн нөөц багасах, газрын доорх усны чанарт, геологийн тогтоц, ландшафтын хэлбэр, хүрээлэн буй орчин, тусгай хамгаалалттай газар нутаг зэрэгт сөргөөр нөлөөлж болзошгүй байна.

Шууд бус нөлөөлөл

Уг төслөөс нийт болзошгүй нөлөөллийн 5 (18,5%) нь шууд бус нөлөөлөлд хамрагдаж байна. Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт, Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт, Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх, Үйлчилгээний салбар зэрэгт шууд бусаар нөлөөлөхөөр байна.

Өөрөө зохицуулагдах нөлөөлөл

Нүүрсний орд ашиглах төслөөс нийт болзошгүй нөлөөллийн 2 (7,4%) нь өөрөө зохицуулагдах нөлөөлөлд хамрагдаж байна.

Богино хугацааны нөлөөлөл

Уг төслөөс нийт болзошгүй нөлөөллийн 12 (44,4 %) нь богино хугацааны нөлөөлөлд орж байна. Богино хугацааны нөлөөлөлд зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт, уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт, бэлчээрийн байдал зэрэг богино хугацаанд өөрөө зохицуулагдах нөлөөлөл гэж авч үзлээ.

Урт хугацааны нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллийн 13 (48,1%) нь урт хугацааны нөлөөлөл бөгөөд төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийн ихэнхи нь урт хугацааны нөлөөлөлд хамрагдаж байна.

Нөлөөллийн эрчим

Төсөл хэрэгжих орчны байгаль орчинд тухайн төслөөс гарах хүчтэй нөлөөлөл их бөгөөд талбайн болон түүний орчны хөрс, ургамлын элэгдэл, байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх, агаар, хөрс, усны бохирдол, ландшафтын хэлбэр өнгө өөрчлөгдөх зэрэг нөлөөллүүд байна. Дунд зэргийн эрчимтэй нөлөөлөлд газрын гадаргын нөөц баялаг, зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт, татварын орлого, бүс нутгийн орлого нэмэгдэх зэрэг нөлөөллүүд багтана.

Бага зэргийн эрчимтэй нөлөөлөлд хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх, үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх, хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх зэрэг нөлөөллүүд багтаж байна. Нийт 27 нөлөөллөөс 10 хүчтэй, 14 дунд зэргийн, 3 бага зэргийн нөлөөлөл байна.

Төслийн талбай орчмын уур амьсгалын нөхцөл

Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт өвс ургамалтай, ургамалгүй гадарга, баян бүрд, булаг шанд, уул нуруу, хотгор, хөндий, тэгш тал, говь цөл хослон оршдог нь уур амьсгалын өвөрмөц нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Нарийн Сухайтын Хүрэн шандын нүүрсний орд орчмын нутаг дэвсгэр нь цаг уурын хувьд эрс тэс уур амьсгалтай, өвөлдөө цас багатай, хүйтний эрч бага, хавар хүйтэвтэр, шороон шуурга элбэгтэй, салхины чиглэл тогтворгүй, зундаа хуурай халуун уур амьсгалтай. Эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, өвөл -15°C-аас -20°C хүйтэрч, зун +30°C -аас +35°C заримдаа +40°C-аас давж хална. 1 сард агаарын дундаж температур -15°C -аас -18°C, 7-р сард агаарын дундаж температур +20°C-аас +25°C.

Жилийн агаарын дундаж температур +2°C-аас +5°C байна. Жилийн дунджаар авч үзвэл салхигүй өдрийн тоо 10-15 хоног.

Хамгийн их салхи хавар тохиолдох бөгөөд дунджаар 5.9 м/сек, хамгийн бага салхитай улирал нь өвөл бөгөөд салхины хурд дунджаар 4.2-4.3 м/сек ба жилийн 30-35 хоног 15 м/сек хүртэл хүчтэй цасан болон шороон шуургатай байдаг.

Агаарын температур

Гурвантэс сумын нутагт жилийн агаарын дундаж температур 5.6°C байдаг. Энэ район нь говь цөлийн ширүүн уур амьсгалтай. Өвөл нь 15-20°C хүйтэн, зун, намрын саруудад маш халуун болж агаарын температур $+ (3^{\circ}\text{--}35^{\circ}\text{C})$, зарим үед $+40^{\circ}\text{C}$ хүрдэг. Жилийн хамгийн хүйтэн 1 дүгээр сард агаарын дундаж температур -23°C , хамгийн их халуун 8 дугаар сард агаарын дундаж температур $+30^{\circ}\text{C}$ орчим, агаарын үнэмлэхүй хамгийн их температур $+39.8^{\circ}\text{C}$, үнэмлэхүй бага температур -40°C байдаг. Гурвантэс сумын цаг уурын станцын мэдээгээр $+30^{\circ}\text{C}$ -аас халуун өдрийн тоо жилд дунджаар 31 байна.

Хур тунадас

Тус бүс нутагт хур тунадасны уналт их биш, жилийн дундаж хур тунадас 82.4 мм, үүний 60 хувь нь зуны улиралд ордог байна. Гурвантэс сум нь уур амьсгалын нэн хуурай дулаан говь, цөлийн бүсэд багтана. Нэн хуурай дулаан говь, цөлийн бүсийн уур амьсгалын ерөнхий онцлог нь агаар, хөрсний чийгээр дутмаг байдаг. Хур тунадас маш бага унадаг, ялангуяа 1970-аад оноос хойш тунадасны хэмжээ улам багасаж зун, намрын саруудад гандуу байдаг болсон. Өвөл цасны бүрхүүлийн зузаан 0-3 мм, зун нь хур тунадасны хэмжээ 30-60 мм, жилд дунджаар 51 мм орчим тунадас унадаг болсон байна.

Агаарын даралт

7 дугаар сарын агаарын хоногийн дундаж даралт 849.2-862 мм м.у.б., 3 дугаар сард 857.5-875.6 мм м.у.б.-д хүрч харьцангуй чийгшлийн дундаж 40-49 % болдог байна.

Нарны гэрэл

Нарны гийгүүллийн үргэлжлэх хугацаа жилд 2900 орчим цаг, үүнээс дулааны улиралд 1960 цаг байна. Энд үүл, хур тунадас багатай, нарны гэрлийн эрчим хүч ихтэй юм.

Салхины горим

Нарийн Сухайтын Хүрэн шандын нүүрсний орд орчмын салхины горим өвөрмөц орон нутгийн шинжтэй салхины жилийн дундаж хурд 2.0-2.7 м/сек; хамгийн их хурд 14 - 30 м/сек -д хүрдэг. Өвөлдөө баруун, өмнөд зүгийн салхи зундаа баруун, баруун хойд зүгийн салхи зонхилдог нь тус газар нутгийн геологийн тогтоцтой холбоотой. Харин 4 дүгээр сарын салхины дундаж хурд 4.0 м/с хүрдэг байна. Салхигүй үеийн давтагдал өвөл 12-1 сард 52.5-62.6% байдаг бол 4 дүгээр сард энэ нь 31.3% хүртэл буурдаг. Энэ сард өдрийн 13 цагийн салхигүй үеийн давтагдал дөнгөж 9.6% байна. Иймд хаврын улиралд өдрийн цагт их төлөв салхитай байдаг бөгөөд 13 цагийн салхины дундаж хурд 4 дүгээр сард 4 м/сек орчим байна. 4, 5 дугаар саруудад хүчтэй салхи 10-15 удаа тохиолдоно. Жилд дунджаар 25 өдөр шороон шуургатай байдаг. 4, 5 дугаар саруудад 3-4 удаа шороон шуурга болдог.

Хөрсний гадаргын температур

Энэ нутагт хөрсний гадаргын жилийн дундаж температур 9.2°C , дулааны улиралд хөрсний гадаргын температур дунджаар $+25^{\circ}\text{C}$ байдаг бөгөөд 7 дугаар сард $+34^{\circ}\text{C}$ байна. Гэхдээ зуны халуун өдөр хөрсний гадарга маш их халах тохиолдол байдаг. Хөрсний гадаргын жилийн үнэмлэхүй их температур 62°C . Хөрсний хөлдөлтийн хэм 0.8-1.8 м байдаг.

Цасан бүрхүүл, цастай өдрийн тоо

Цасан бүрхүүлийн зузаан дунджаар 2-3 см-ээс хэтэрдэггүй, цасан бүрхүүлийн үнэмлэхүй зузаан нь 16 см байдаг. Жилд цасан бүрхүүлтэй өдрийн тоо 33 байдаг бөгөөд хүйтний улиралд сард 1-3 удаа цас ордог байна. Цас орой унаж (12-р сарын сүүлч, 1-р сарын эхээр) хавар эрт (2-р сарын сүүлчээр) хайлна. Бороотой өдрийн тоо жилд дунджаар 22 байдаг.

Төслийн агаарт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ.

Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ:

- Төсөлд хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдэд Монгол Улсад мөрдөгдөж буй утааны ба бохирдлын стандартууд болон олон улсын холбогдох стандартуудын шаардлагын дагуу хяналт хийж түүнд нийцүүлнэ.

- Нүүрс хадгалах талбайгаас босох тоосны тархалтыг нарийвчлан гаргах □ БОННУ-нд заагдсан цэгүүдэд байнгын мониторинг хийх *Бууруулах арга хэмжээ*:
- Усны машин ашиглан тоосжилт үүсэх замуудыг услах, чийглэх, замыг дагтаршуулах.
- Хучилтгүй зам дээр тээвэр хийх машины хурдыг хязгаарлаж, хурдны хязгаарлалтыг анхааруулсан замын тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулах.
- Хэрэглэгдэхээ больсон хуучин замуудын хөрсийг сэргээн ургамал байгалийн аясаар ургах нөхцлийг бүрдүүлэх.
- Тэсэлгээ явуулах үеийн салхины хурд, чиглэлийн мэдээг тогтмол авч, салхины хурд ихтэй үед тэсэлгээний ажил хийхийг хориглох.

Төслийн гадаргын болон газрын доорхи усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ.

- Нүүрсний ордыг ашиглах үйл ажиллагааны үед газрын доорхи усны шинж, химийн найрлагын өөрчлөлтийг судлахын тулд мониторингийн судалгааг хийх.
- Усны хэрэглээнд хяналт тавьж, хэрэглэсэн усны балансыг гаргаж байх.
- Үйл ажиллагаа явуулах үед машин техник, тоног төхөөрөмжийн элэгдсэн эд анги, хөдөлгүүрийн шингэн, шатахуун, тос маслын хаягдал ба тээвэрлэлтээс үүсэх хорт бодис, шороо тоосны ялгаралт нь усыг бохирдуулахаас сэргийлэх.
- Ахуйн болон технологийн бохир усаар газрын доорх ус бохирдохоос сэргийлэх.
- Унд ахуйн усны эх үүсвэрийн ариун цэврийн хамгаалалтын бүсэд мөрдөх журам гарган мөрдөж ажиллах.
- Тосгон ба ордыг хаврын шар усны болон хур борооны үерээс хамгаалах арга хэмжээ авах, сайжруулах (суваг, хамгаалалтын далан гэх мэт).
- Байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор орчны хяналт шинжилгээ хийлгэх арга хэмжээ авч усны чанар, нөөцөд хяналт тавьж ажиллах.
- Өмнөх байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээнд дурдагдсан усны нөөц чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах зөвлөмжийг сайтар биелүүлж ажиллах.
- Тосгон болон үйлдвэрлэлийн ажлын үед гарах ахуйн бохир усыг цэвэрлэх, халдваргүйжүүлэх.
- Хэрэв бохир ус зөөвөрлөж хаях бол гадаргын урсацаас ангид газарт сумын мэргэжлийн байгууллагын зөвшөөрлөөр зориулалтын машинаар гүйцэтгэх.
- Бохир усны цэвэрлэгээ хийхдээ цэвэршилтийн зэргийг хянах зорилгоор усанд хими, бактериологийн шинжилгээг тогтмол хийж байх.
- Усыг хэрэглэх явцдаа дахин ашиглалтын хэмжээг аль болох их байхаар ажиллах.
- Орчны хяналт шинжилгээний хүрээнд тухайн байгууллага нь санал нэгтэй хүлээн зөвшөөрөхүйц үр дүнд хүрэх зорилгоор олон нийтийн оролцоотой усны хяналт шинжилгээ хийх (Уснаас дээж авах зэрэгт).
- Усны дээж авахдаа MNS ISO 5667-1-2002, MNS ISO 5667-3-1999, MNS ISO 5667-4-2001, MNS ISO 5667-10-2001 стандартын арга аргачлалын дагуу авч гүйцэтгэх.

Төслийн хөрсөн бүрхэвчид нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ.*Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ*

- Хөрсний мониторингийн цэгүүдэд тогтмол хугацаанд хэмжилт хийж байх.
- Нягтаршиж бохирдсон талбайг тэгшлэн сийрэгжүүлж ургамалжуулах.

Бууруулах арга хэмжээ

- Хуурай халуун улиралд овоолгын дээрх том машин механизмийн замын усалгааны хугацааг ойртуулах, машин механизмын хурдны хязгаарыг багасгах.
- Ямар ч газар шорооны үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө эвдэгдэх, хөндөгдөх хөрсийг өндөрлөг, налуу хажуу хэсэгт өнгөн хэсгийн давхаргийг тусад авч хадгалах, биологийн нөхөн сэргээлтэндээ ашиглах.
- Хөрс бохирдуулж болзошгүй хог хаягдлыг ангилж ялгах, хөрсөнд алдагдахааргүй хадгалах. Хөрс бохирдуулахааргүй хадгалах газраа тохижуулах (цемент, төмөр гадаргатай байх), орчиндоо тараахгүй байх талаар арга хэмжээ авах (хашаа хаалт барих) гэх мэт арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх. Хог хаягдлыг ангилал, шинж чанараас нь хамааран (Шингэн хог хаягдлыг тухай бүрд нь цэвэрлэж зөвшөөрөгдсөн газарт хаях, булах, ариутгах ажлыг хийж байх, гадны нөлөөлөлөөс тусад нь байлгах, амьтан, ургамал нөлөөлөхөөргүй нөхцөлд байршуулах), (Хатуу хог хаягдлыг хадгалах цэг байгуулан түүнд төвлөрүүлэн хаяж байх, Хатуу хог хаягдлын цэг нь зориулалтын тагтай байх, салхи шуургатай үед хог хаягдал хийсч орчноо бохирдуулахгүй байх ёстой) түүнд таарсан арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.
- Уурхай орчим, доторх зам талбайг тодорхой зам-нэгдсэн нэг зам ашиглах талд дээр анхаарах. Тухайлбал: Замын тэмдэг тэмдэглэгээг сайтар байршуулах, зам ашиглах тал дээр уурхайн зүгээс хатуу бодлогыг баримтлах нь хөрсөн бүрхэвч эвдрэх эрсдэлээс сэргийлж чадна.
- Уурхай орчмын зогсоол, замд машин техникийн шатах тослох материал асгарвал тухай бүрд нь элс, даавуу зэрэгт шингээн авч галын аюулгүй нөхцөлд ариутгах.
- Төрөл бүрийн бүтээгдэхүүний хадгалалт хамгаалалтанд сайтар анхааралаа хандуулах. Химийн бодис бусад бүтээгдэхүүн хөрсийг бохирдуулах, хөрсний шинж чанарыг доройтуулах олон төрлийн химийн бодис байдаг бөгөөд бүтээгдэхүүний баглаа боодолын бүрэн бүтэн байдлыг сайтар шалгах, хадгалах газрын битүүмжлэлийг сайтар бүрдүүлэх
- Халуун хуурай улиралд уурхайн үйл ажиллагааны явцад хөрсний гадаргаас авто машин, техникийн хөдөлгөөнөөс үүдэлтэй, мөн уурхайн карьерын эвдэгдсэн гадаргуугаас тоосжилт бий болох нь даамжиггүй бөгөөд тоосжилтыг багасгахын тулд дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлбэл зохилтой:
- Машин техникийн хөдөлгөөний хурдыг хөрсний гадаргын шинж чанараас хамааруулан тогтоох. Тухайлбал тоосжилт их гарч буй гадаргад хурдны хэмжээг багасгах.
- Тоосжилт их үүсэж буй гадаргууд тодорхой хугацаанд услагаа хийх, Их салхи шуургатай тохиолдолд машин техникийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах.
- Жижиг оврын цэвэршүүлэх технологийг түр суурингын ус хэрэглээнд авч хэрэгжүүлэх нь бохир усаар хөрс, ул хөрсний ус бохирдох эрсдэлээс сэргийлнэ.

Төслийн ургамлан нөмрөг, амьтны аймагт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ.*Урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр:*

- Олборлолтын ажлын явцад техникийн ба биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг холбогдох стандарт горимын дагуу төлөвлөж явуулах ёстой.
- Ургамлан нөмрөг, зонхилогч төрөл зүйлүүдийн мониторингийг жил тутамд хийж ургамалжилтын хэв шинжийн өөрчлөлтийг ажиглах.
- Амьтны аймгийн мониорингийг жил тутамд хийж байх *Бууруулах чиглэлээр*:
- Нутгийн олон наст өвсний үр түүж, тусгайлсан үр үржүүлэх газар байгуулж ажиллуулах.
- Ажилчдын суурин болон овоолгуудад биологийн нөхөн сэргээлт хийх, ногоон байгууламж байгуулах ажлыг үргэлжлүүлэн хийж гүйцэтгэх.

Уурхайн үйл ажиллагаанаас хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх нөлөөлөл.

Тоосжилт.

Нүүрсийг ил аргаар олборлоход их хэмжээний тоос гарах нөхцөлийг бүрдүүлдэг. Уурхай хөрс хуулалт, нүүрс олборлолтын ажилд өрөмдлөг тэсэлгээний арга хэрэглэх, экскаватор автосамосвалын хослолоор хөрс, нүүрс ачиж, тээвэрлэх, хөрсний овоолго бйагуулах, нүүрсийг бутлан ангилах, агуулахад байршуулах, ачих зэрэг технологийн үйл явцад мөн салхи ихтэй нөхцөлд тоос ихээр гарч агаар орчныг бохирдуулдаг байна.

Тоосны бохирдолтын нэг удаагийн хамгийн их агууламж нь $0.5\text{г}/\text{м}^3$ -ээс их бол хүмүүсийн эрүүл мэндэд нөлөөлж эхэлдэг байна. Иймээс энэ хязгаарын утгыг зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ гэж эрх бүхий байгууллагаас стандарчилан тогтоож өгсөн.

Хэрэв тоосжилтын нэг удаагийн хэмжилтээр агууламж нь $0.25\text{г}/\text{м}^3$ -ээс их бол бохирдолтой гэж үзэж болно. Иймд тоосжилтыг ажлын байр бүрт тодорхой төлөвлөлтийн дагуу тодорхойлж байх шаардлагатай.

Хүрэншандын нүүрсний ордыг ил аргаар ашиглах үед нүүрс олборлолт, хөрс хуулалтын ажил хийх, тэсэлгээ явуулах, хөрс нүүрс ачих, тээвэрлэх, овоолго байгуулах, нүүрсийг бутлах, нүүрсийг агуулахад хадгалах, нүүрсийг алс хол тээвэрлэх зэрэг үйл ажиллагааны явцад их хэмжээний тоос тухай бүр салхины хурдаас хамааран үүсэж агаар орчныг бохирдуулах эх үүсвэр болох магадлалтай байна.

Төсөл хэрэгжүүлэх үед гарч болзошгүй байгалийн гамшгийн нөлөөлөл

Гал түймэр: Төсөл хэрэгжүүлэх нутаг дэвсгэр нь гал түймрийн аюул, осол багатай бүс нутаг дэвсгэр нь гал түймрийн аюул, осол багатай бүс нутагт хамрагдах боловч хавар, хамрын улиралд салхи ихтэй байдаг учир ил задгай газарт гал гаргахаас болгоомжлох нь чухал.

Нүүрсний өөрөө шаталтаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд уурхайн нүүрсний мөргөцөгт өөрөө шаталт гарах магадлалтай.

Нүүрсний уурхай нь жил бүрийн уулын ажлын төлөвлөгөөндөө галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг тусган хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх бүх арга хэмжээг байнга авах, гал түймрийг утраах багаж хэрэгслээр хангасан байх шаардлагатай.

Нүүрсний өөрөө шаталт гарсан тохиолдолд түүний тархалтыг зогсоох арга хэмжээг нэн даруй авч, шаталт үүссэн хэсгийг тусгаарлах шаардлагатай.

Аянга, цахилгаан: Өмнөговь аймгийн цаг уурын албаны мэдээллээр уурхай байгаа газарт болон түүний орчимд урьд өмнө нь аянга бууж байсан тухай тэмдэглэгдсэн зүйл үгүй байна. Орчны нөхцөл байдлыг дүгнэн үзэхэд аянгын нөлөөлөлд өртөх магадлал бага гэж үзэж болно. Гэвч аюулгүй

ажиллагааны үүднээс суурин тоног төхөөрөмжүүдийг байнгын аянга зайлуулагчтай байлгах шаардлагатай.

Үер: Зун намрын улиралд зарим нэг тохиолдолд их устай аадар бороо орсноос шалтгаалан уурхайн ашиглалт явуулж буй талбайд ихээхэн хэмжээний үерийн ус цутган орсноос ослын байдал гарч болно.

Уурхайн ухаш усаар дүүрснээр технологийн тоног төхөөрөмж тухайлбал экскаватор, бульдозер, автосаосалуудын ажил зогсож сул зогсолтын алдагдал гарахаас гадна уг усыг зайлуулж шавхахтай уялдсан нэмэлт зардал нь уурхайд эдийн засгийн хохирол учруулна.

Газар хөдлөлт: Хүрэншандын нүүрсний орд орчмын газар нутаг нь газар хөдлөлтийн 6-7 баллын бүсэд хамаарна.

Орон сууцны болон үйлдвэрлэлийн барилга байгууламжууд нь газар хөдлөлтийн нөхцөлд нурах онц аюултайгаас гадна уурхайн байгууламжууд нь газар хөдлөлтийн нөхцөлд нурах онц аюултайгаас гадна уурхайн болон овоолгын догол мөргөцгүүд ан цав үүсэж хагарч нурах, гулсалт гарах аюултай. Иймд технологийн шаардлагыг хангасан барилга байгууламж барих хэрэгтэй

3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛТ ХАМРАХ ХҮРЭЭ

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг урьдчилан тооцох, бууруулах, түүнд шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, хэрэгжүүлэх үе шат зэргийг нарийвчлан тусгах эрх зүйн бичиг баримт болно.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд тусгагдсан арга хэмжээнүүдийг шат дараатай төлөвлөж хэрэгжүүлэх, төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой нэмэлт хийгдэх ажил, холбогдох төрийн байгууллага, сум орон нутгийн оролцогч талуудын санал дүгнэлтэнд үндэслэн боловсруулах зорилго тавив. Байгаль орчны, ногоон хөгжлийн сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 тоот дугаар тушаал “БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БОЛОВСРУУЛАХ, ХЯНАН БАТЛАХ, ТАЙЛАГНАХ ЖУРАМ”, “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тайлан зэргийг удирдлага болгож боловсруулав.

Бид дараах ажлуудаар тогтвортой хөгжлийн баталгаа болгож байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг боломжит хамгийн бага хэмжээнд хүргэх зорилт тавьж байна. Үүнд:

- Байгаль орчны бүх хууль, тогтоомжуудыг мөрдөж ажиллах
- Байгаль орчныг хамгаалах шилдэг аргуудыг үйл ажиллагаандаа бий болгох удирдлагын системийг хэрэгжүүлэх.
- Бүхий л үйл ажиллагаандаа "багасгах, дахин ашиглах, дахин боловсруулах" зарчмыг хэрэгжүүлэх.
- Ажилчдад байгаль орчноо хамгаалах хариуцлага, танин мэдэхүйг дээшлүүлэх, төслийн талбайд мөрдөгддөг дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх зорилтын хүрээнд сургалтанд хамруулах.
- Байгаль орчныг хамгаалах өөрсдийн үүрэг хариуцлагаа ухамсарлаж, үйлчлүүлэгч болон ханган нийлүүлэгчидтэй хамтран ажиллах.
- Байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын төлөвлөлт хэрэгжилтийг тогтмол сайжруулах.
- Ашигт малтмал олборлогч аж ахуйн нэгжийн хүрээнд мөрдөгддөг хууль тогтоомжыг хэрэгжүүлэх.
- Компанийн дотоод дүрэм, журам, горимд байгаль орчныг хамгаалах зорилгыг хэрэгжүүлэх заалтуудыг нэмэгдүүлэх.
- Нийт ажиллагсад, гэрээт олборлогч, ажилчид, ханган нийлүүлэгчид, сонирхогч талуудад байгаль орчны баримтлах бодлого, зорилгыг таниулах, уурхайд мөрдөх дүрэм журмуудыг мөрдүүлэх

1. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

1.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулсан арга хэмжээ

Арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хамрах хүрээ: Уурхай, уурхайн бүс орчмын зам талбай

Агаарын тухай хууль, Агаарын чанарын ерөнхий шаардлагын MNS 5365:2004 удирдлага болгон олборлолтын явцад агаарын чанар, агаарт агуулагдах түгээмэл тархалттай бодисын хэмжээнд өөрчлөлт орохоос сэргийлэх зорилгоор хяналт ажиглалт хийх тухайн нөхцөлд тохирсон урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг тогтмол авч ирлээ.

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Зардал /төг/	Ажлын биелэлт / тайлбар/	Биелэлтийн хувь
1	Нүүрс тээврийн болон уурхайн дотор тээврийн зам зэрэгт арчилгаа усалгааг тогтмол хийх.	12,000,000	Нүүрс тээврийн зам болон уурхайн дотоод тээврийн замд усалгаа болон арчилгааг тогтмол хийн тоосжилт дарахад зарцуулсан усын хэмжээг тоолуурын заалтаар бүртгэж байна. Тайлант онд 50637м ³ усыг уурхайн технологийн болон нүүрс тээврийн замын тоосжилт дарахад ашигласан байна. Мөн СИ БИ АЙ ЛИКУЙД ХХК-тай хамтран 13,8км нүүрс тээврийн замд XTREME ANTI-DUST тоосжилт дарах бодисоор 5 удаагийн давтамж бүхий туршилт хийв.	100
2	Уурхайн бүсийн ОХШ-ий ажиглалтын цэгүүдэд гадаад орчны агаарт тоосны хэмжилт хийх.	-	Уурхайн бүс орчимд ОХШ-ийн цэгүүдэд гадаад орчны тоосны хэмжилтийг Агаарын чанар. Техникийн шаардлага MNS 4585:2016 дагуу хийж үр дүнг нэгтгэн ажиллаж байна. Одоогийн байдлаар зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтэрсэн үзүүлэлт ажиглагдаагүй.	100
3	Уурхайн дэд бүтцийг халаалтын зуухыг агаар бохирдуулагч томоохон эх үүсвэр мөн эсэхийг тогтоолгох	500,000	Уурхайн ажилчдын хотхон болон оффисын дэд бүтцийн халаалтын зуухны яндангаас ялгарах утаанд агуулагдах бохирдуулагч бодис угаарийн хийн хэмжээг тодорхойлох хэмжилтийг Өмнөговь аймгийн БОШЛабораториор хийлгүүлэн шинжилгээний дүнг хүлээж авлаа	100
4	Уурын зуухны яндангаас ялгарах утаанд агуулагдах бохирдуулагч бодисын хэмжээг тодорхойлох.		хэмжилтээр ЗДХ-с давсан тохиолдол илрээгүй бөгөөд агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн тоо бүртгэлийн журмын дагуу уурын зуухнуудын мэдээллийг холбогдох байгууллагуудад хүргүүлэн биелэлтийг ханган ажиллав.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		12,500,000		

Зураг 1. Нүүрс тээврийн замын усалгаа хийх явц

Зураг 2. Уурхайн дотоод зам усалгаа

Зураг 4,5. Уурхайн бүсийн ОХШ-ий цэгүүдэд гадаад орчны тоосны хэмжилтийг хийх явц

Зураг 6,7 Уурхайн бүсийн уурын зуухны орчинд хийгдсэн агаарын чанарын шинжилгээний явц

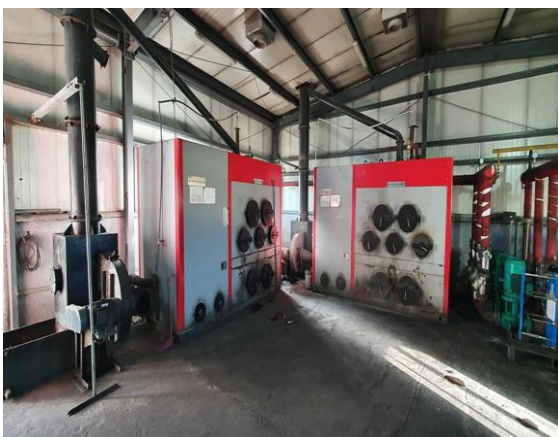
Зураг 8,9 XTREME ANTI-DUST тоосжилт дарах бодисоор туршилт хийх явц
Тоосжилт дарагч бодисын ашиглахаас өмнөх байдал

Тоосжилт дарах бодис хольсон усаар зам талбайн усалгаа хийх явц

Уурхайн бүсэд ашигладаг CLQH9000-002-15 маркийн Усан халаалтын зуух

Зуухны марк	CLQH9000
Зуухны дулаан гаргах чадал	0.98 мегаватт
Зуухны төрөл	Атмосферийн даралтат зуух
Дулаан гаргах түлш	Нүүрс, мод, хатуу түлш
Үйлдвэрлэгч	Bei jing Kennuo Boiler co. LTD

1.2 Гадаргын болон газрын доорхи усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Арга хэмжээний хамрах хүрээ: Уурхайн бүс болон Бага –Овоо багийн нутаг дэвсгэр

Усны тухай хууль, Ундны усны эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900-2018, Бусад дүрэм журамд нийцүүлэн үйл ажиллагааны явцад ус ашиглалтыг зүй зохистой байлгах, хамгаалах усны чанарт хяналт тавих хүрээний дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж байна.

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Зардал /төг/	Ажлын биелэлт / тайлбар/	Биелэлтийн хувь
1	Усны дүгнэлт зөвшөөрлийг бүрдүүлэн ус ашиглалтыг холбогдох байгууллагад тайлагнан ажиллах.	560,000	Усны тухай хуулийн дагуу холбогдох бичиг баримтыг Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газарт хянуулан 2023 оны 04-р сарын 10-ны өдрийн 59 дугаарт ус ашиглах дүгнэлтийг гаргуулан АӨГСГЗахиргаатай байгуулсан 23/10 дугаарт гэрээний биелэлтийг ханган ажиллаж байна. 2023 оны 11-р сарын байдлаар шүүрүүлэн хуримтлуулсан усны хэмжээ 145596м3 ба унд ахуйн усны төлбөр 2,888,543 төгрөг, Шүүрлийн усны 158,418,220м төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.	100
2	АӨГ-07 цооногт суурилуулсан түвшин хэмжигчийн мэдээллийг АӨГСГ болон Усны агентлагаас авч үр дүнг танилцуулах.	Дотоод зардал	АӨГ-07 цооногт суурилуулсан түвшин хэмжигч ажиллаагүй байсан ба КПМ-тэй холбогдон дахин засварлуулан хэвийн үйл ажиллагааг ханган ажиллав.	100
3	Уурхайн бүсийн усны эх үүсвэрүүдэд суурилуулсан тоолууруудын баталгаажилтыг сунгах.	-	Уурхайн бүсэд ашиглагддаг хүйтэн усны тоолуурын баталгаажуулалтыг Мэйжүрмолл ХХК-р хийлгэв.	
4	Булаг шандын эх мөстөл үүсдэг цэгт хуримтлагдсан хог хаягдлыг цэвэрлэх.	-	Тус ажлын хүрээнд Зүүн Сухант , Хайлаастын хавцал орчимд үүссэн хог хаягдлыг цэвэрлэх ажлыг зохион байгуулан 16м3 хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт зөөвөрлөн хүргэв.	100
5	Булаг шандын эхийг хашиж хамгаалах.	7,000,000	Баруун Хөвдийн булгийн эхийг хашиж хамгаалав	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		7,560,000		

Зураг 10,11,12 Хөвдийн булагийг хашиж хамгаалсан байдал

Зураг 13,14 Сухантын булаг ормын цэвэрлэгээ

Зураг 15 Хог хаягдлыг тээвэрлэхээр цуглуулсан байдал

1.3 Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

Арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хамрах хүрээ: Уурхайн бүс болон Бага –Овоо багийн нутаг дэвсгэр

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Зардал /төг/	Ажлын биелэлт / тайлбар/	Биелэлтийн хувь
1	Засвар үйлчилгээний явцад үүсэх асгаралтыг бууруулах бохирдсон хөрсийг саармагжуулах журам, зааварчилгааг мөрдөж ажиллах.	4,000,000	Асгаралтыг бууруулах урьдчилан сэргийлэх тухай журмыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Засварын талбай, ШТС орчимд тогтмол хугацаанд үзлэг хийн хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах бохирдохоос сэргийлэх зорилгоор бохирдсон хөрсийг цэвэрлэх арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлж байна. Мөн шаардлагатай газруудад асгаралтын иж бүрдэл байршуулан ажиллаж байна.	100
2	Олборлолтын явцад шимт хөрс хуулах зөөвөрлөн байршуулах журмыг мөрдөж ажиллах.		Уурхайн үйл ажиллагааны явцад хийгдсэн газар шорооны /инженерийн / ажил болон овоолгын тэлэлтээс нийт 136428м3 шимт хөрсийг хуулан стандартын дагуу хадгалсан.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		4,000,000		

Зураг 16,17, Асгаралт үүссэн хөрсийг цэвэрлэн саармагжуулах арга хэмжээг тухай бүрд нь авч хөрс саармагжуулах талбайд байршуулах байдал

Зураг 18, 19 Асгаралт үүссэн хөрсийг цэвэрлэн саармагжуулах арга хэмжээг тухай бүрд нь авч хөрс саармагжуулах талбайд байршуулах байдал

1.4 Газрын хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах

Арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хамрах хүрээ: Уурхайн бүс Газрын хэвлийн тухай хууль, Газрын тухай хууль, Шимт хөрс хуулах хадгалах стандарт MNS 5916-2008, компаний гүйцэтгэх захирлын 2018 /08/20-ны тушаалаар батлагдсан холбогдох журмыг удирдлага болгон дараах чиглэлийн арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ.

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Зардал /төг/	Ажлын биелэлт / тайлбар/	Биелэлтийн хувь
1	Үйл ажиллагааны явцад аливаа газар шорооны /инженерийн/ ажил уурхайн ахилт зэрэг газар ашиглалттай холбоотой арга хэмжээний үед газар хөндөх зөвшөөрлийг маягтын дагуу бүртгүүлэн хөндөх.	Үйл ажиллагааны зардал	Тайлант хугацаанд уулын нарядын байр, паркийн талбайг шилжүүлэн байршуулах 2,4 га талбайн газар шорооны ажил хийх газар хөндөх зөвшөөрөл өгөгдсөн байна.	100
2	Газрын хэвлийн тухай хуулийн дагуу уулын ажлын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн ажиллах.		2023 оны уулын ажлын төлөвлөгөөг батлуулан хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		-		

Зураг 21 Тайлант хугацаанд олгогдсон газар хөндөх зөвшөөрөл олгогдсон байдал

№	Зориулалт	Талбайн хэмжээ /га/
1	Овоолгын тэлэлт	25,1
2	Овоолгын тэлэлт	18,3
3	Овоолгын тэлэлт	4,8
4	Овоолгын тэлэлт	15
5	Овоолгын тэлэлт	1
6	Паркийн талбай	2,5

Зураг 20 Уулын ажлын төлөвлөгөөний батлагдсан байдал

Зураг 21,22 Овоолгын ахилтын талбайд шимт хөрс хуулах явц

1.5 Ургамалын зүйлийн бүрдэл ургамлан бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын биелэлт

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Зардал /төг/	Ажлын биелэлт / тайлбар/	Биелэлтийн хувь
1	Ургамлын зүйлийн бүрдлийн ажиглалтыг хийж ховор болон нэн ховор ургамлын тархац байгаа эсэхийг тогтоох	Дотоод зардал	Уурхайн бүс орчимд бэлчээр, авто зам уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглагдаж буй талбарт 7 цэгийг сонгон тус бүрд 2 удаагийн давтамжтайгаар ургамлын зүйлийн бүрдэл биомассыг тооцох ажиглалтыг хийлээ. 1м2-д бүрхэц 10%, ургамлын өндөр 4-6 см ба 2 төрлийн ургамал зонхилон ургасан байна.	100
2	Малын тэжээлийн ургамал тариалдаг малчдын нөхөрлөлтэй хамтран ажиллаж тариалалт хийх талбайг хашаажуулах.	160,000,000	Тус ажлын хүрээнд Бага-Овоо багийн нутагт орших Хуршуутын голд 150 га талбайг хамруулан хашиж иргэдийн төлөөлөлд болон нутгийн захиргааны байгууллагын төлөөлөлд хүлээлгэн өглөө. Цаашид тухайн орчинд газар тариалан эрхлэхэд дэмжлэг болох төдийгүй ургамлын биомассыг нэмэгдүүлэх зорилгоор мод сөөг нутагшуулан тарихад ач холбогдолоо өгөх юм.	100
3	Уурхайн ахилт хийгдэх болон уурхайн бүсэд хийгдэх газар шорооны ажлын үед төлөвлөгөө зураглал гарган ургамлан нөмрөг бүхий талбайг өртүүлэхгүй гэмтээхгүй байх.	Дотоод зардал	Уурхайн ахилт хийгдэх талбайн план зураг авах болон нүдэн үзлэг хийн тухайн орчмын ургамлан нөмрөг өртөхгүй байхаар арга хэмжээ авч ажиллаж байна.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		160,000,000		

Зураг 23,24 Хуриуутын голыг хашиж хамгаалсан байдал

Зураг 25,26 Хуриуутын голыг хашиж хамгаалсан талбайн план зураг

Зураг 27 Хуриуутын голыг хашиж хамгаалан газар тариалан эрхэлдэг иргэдэд хүлээлгэн өгөх уулзалтын үеэр

Зураг 28,29 Уурхайн бүс орчимд хийсэн ургамлын зүйлийн бүрдлийн ажиглалт шугаман торлолын арга

Ажиглалт хийсэн талбайн төлөв байдал

Микрорельеф	Хайргаар хучигдсан тэгш тал зонхилсон
Эвдрэлийн зэрэглэл	1км радиуст авто зам гуу жалгатай эвдрэлийн зэрэг 2
Бүрхэц %	Дундажаар 10%
Ургац	0.8 ц/га

Зонхилох зүйлийн төлөв байдал

№	Ургамлын нэр	Гэмтэл	Өндөр /см/
1	Ахар навчит баглуур <i>Anabasis Brevifolia</i> C.A.Mey	-	
2	Үслиг манан хамхаг <i>Bassia Dasyphyllia</i> (Fisch. et Mey.) Ktze	-	6
3	Ботууль	-	4

1.6 Амьтан аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний ажлын биелэлт

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Зардал /төг/	Ажлын биелэлт / тайлбар/	Биелэлтийн хувь
1	Уурхайн бүс орчимд тал хээрийн тууртан амьтны бэлчээрлэх орчинд ус өвс тэжээл байршуулах биотехникийн арга хэмжээг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх. Байгууллагын цахим хуудсаар дамжуулан ховор нэн ховор амьтны мэдээллийг хүргэх.	Дотоод зардал	Хуурайшилттай хур тунадас ховор байсантай холбогдуулан тал хээрийн тууртан амьтдын идэш тэжээлийн сүлжээг дэмжих зорилгоор уурхайн шүүрлийн усаар халиа гаргах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн Хацавчын сайр болон тухайн хэсгийн микрорельефийг харгалзан 2,1км газарт мөстөл үүсгэлээ.	100
2	Цаг агаарын нөхцөл байдлаас хамаарсан идэш тэжээлийн хомсдол үүсэхээс сэргийлэх биотехникийн арга хэмжээг тусгай хамгаалалттай газрын захиргаа болон нарийн сухайтын бүлэг ордод үйл ажиллагаа явуулж буй уурхайнуудтай хамтран хэрэгжүүлэх.	2,000,000	Аргаль янгир хамгаалах ТТБ –тай хамтран Хайлаастын хавцалын Шатын аманд өвс ус тавих арга хэмжээг 2 удаа зохион байгуулан хамтарч ажиллаа.	100
3	Уурхайн бүсийн дэд бүтэц цахилгааны шугамаас шалтгаалсан шувуудын үхэл хоргодолоос сэргийлэх. Үзлэг шалгалтыг хийх.	Дотоод зардал	Уурхайн бүсийн үеийн хамгаалах шуудуу болон цахилгааны агаарын шугам дагууд амьтны үхэл хоргодол байгаа эсэхэд үзлэг хийж эрсдэлт нөхцөл байдлыг бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж ирлээ.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		2,000,000		

Зураг 30,31 Усны халиа гаргаж мөстөл үүсгэсэн байдал /халиа үүссэн газрын орчимд тохиолдсон мөр/

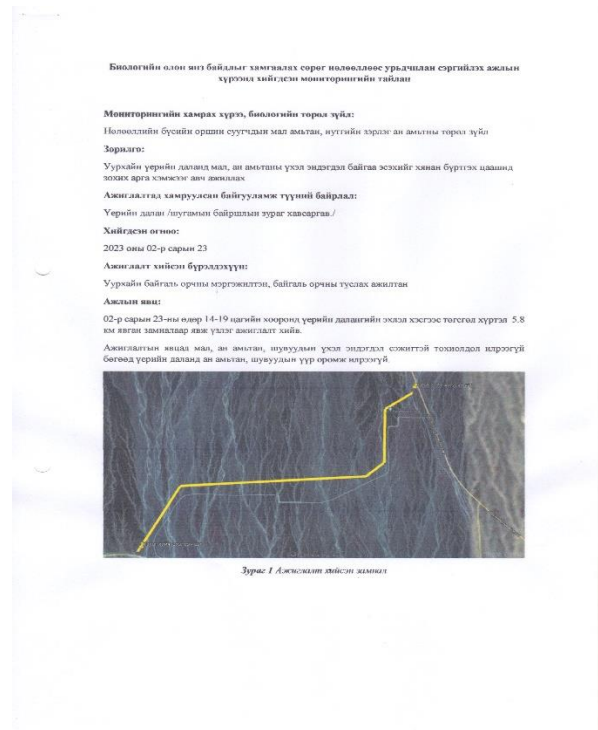
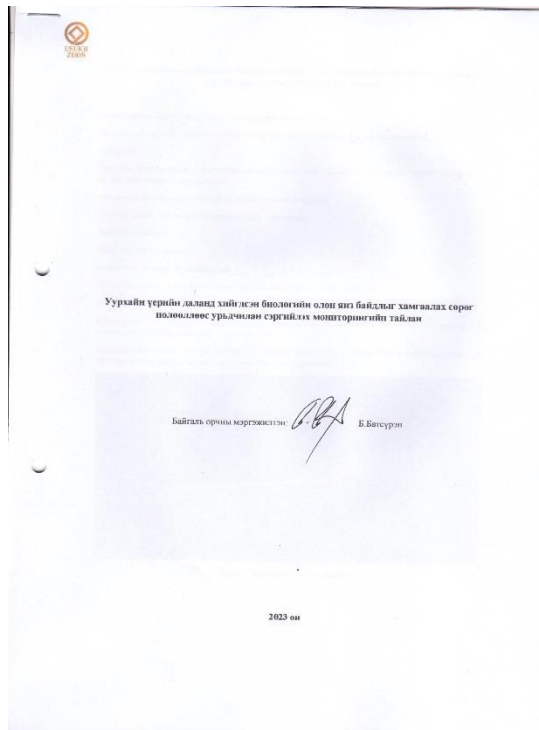
Зураг 32 Усны халиа гаргаж мөстөл үүсгэсэн хэсгийн план

Зураг 33,34 Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд уурхайн бүс орчмын дэд бүтэц өндөр хүчдлийн шугамаас үүдэлтэйгээр үүсэх шувуудын үхэл эндэгдлийг бууруулах тасралтгүй арга хэмжээг авах зорилгоор өндөр хүчдлийн шугам дагууд тогтмол хугацаанд үзлэг хийж байна

Зураг 35,36 Хүчтэй салхи шуурганы дараа мал амьтан хорж үлдэн эсрдэхээс сэргийлэх зорилгоор уурхайн үерээс хамгаалах далайд үзлэг хийж байна.

Зураг 37,38 Аргаль янгир хамгаалах ТББ –тай хамтран Тостын нурууны Шатын ам орчимд биотехникийн арга хэмжээ авч өвс болон мөс байршуулах явц

Зураг 39,40,41,42 Аргаль янгир хамгаалах ТББ –тай хамтран Тостын Нурууны Шатын аманд хийгдсэн биотехникийн 2 дахь арга хэмжээ

Зураг 43,44 Уурхайн бүс орчимд зөөврийн уст цэгүүдэд ус зөөвөрлөн байршуулах явц

2. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээх арга хэмжээ	Талбайн хэмжээ /га/	Зардал /төг/	Биелэлт	Биелэлтийн хувь
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Уурхайн бүс орчимд уурхайн үйл ажиллагаа, болон бусад нөлөөгөөр эвдэрсэн газарт тухай бүр нөхөн сэргээлт хийх.	-	-	Тайлант хугацаанд ашиглалт дууссан олборлолтын болон инженерийн ажлын явцад үүссэн нөхөн сэргээлт хийгдэх талбай үүсээгүй байна.	
2		Үйл ажиллагаа явуулж буй нутагт Сум орон нутгийн саналын дагуу техникийн нөхөн сэргээлт хийж хүлээлгэн өгөх.	3,8	22,385,000	Морин заг орчмын эвдэрсэн газрын нийт хэмжээ 3,1 га эзлэх бөгөөд хог хаягдал ил задгай хаясан газрын гадарга 1-р зэрэглэл эвдрэлд өртөн талхлагдсан. Морин заг орчимд байрлах гадаргын хэв шинж горимын бусаар хөндөгдсөн талбайн аюулгүйн налууг бариулж газрын гадаргын үндсэн рельеф алдагдаж өөрчлөгдсөн хэсэгт налуу гарган материалаар буцаан дүүргэлт хийх зэрэг эвдрэл элэгдэл бууруулах арга хэмжээг авлаа.	100
3	Биологийн нөхөн сэргээлт, тохижилт ногоон	Нарийн сухайтын бүлэг ордод үйл ажиллагаа явуулж буй уул уурхайн компаниудын хамтран хэрэгжүүлж буй Гурвантэс суманд байгуулах цэцэрлэгт хүрээлэнгийн ажлыг үргэлжлүүлэх.	4,3	30,000,000	Эхэн гүн ХХК-тай гэрээ байгуулан тохижилт бүтээн байгуулалтын ажлыг эхэлсэн ба ажлын биелэлт 90 хувийн биелэлттэй ажиллаж байна.	100
		Шимт хөрсний овоолгын үржил шимийг хадгалах зорилгоор олон наст өвслөг болон бутлаг ургамал нутагшуулах .	0,5	7,500,000	Шимт хөрсний 5-р овоолгын 0,5 га талбайд шимт хөрсний үржил шимийг хадгалах зорилгоор харгана, буйлсийг үрээр тарьсан	100

				ургалтын явц 70%-тай ургасан.	
НИЙТ ЗАРДАЛ		65,900,000			

Зураг 45 Техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх байдал

Зураг 46 Нөхөн сэргээлтийн дараа

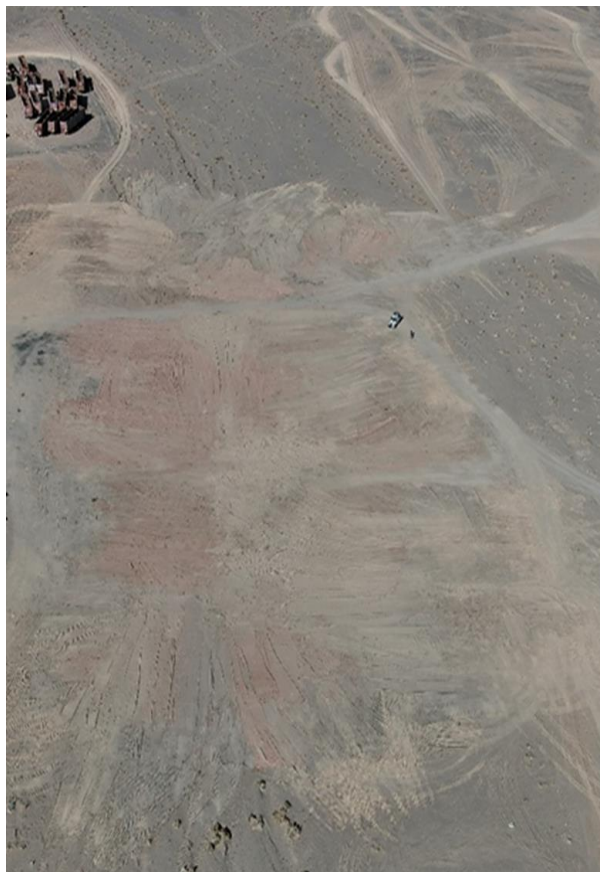
Зураг 47 Техникийн нөхөн сэргээлт хийх нөхцөлийг хангаж 185м3 хогийг зөөвөрлөв.

Зураг 48 Нөхөн сэргээлт хийхээс өмнө

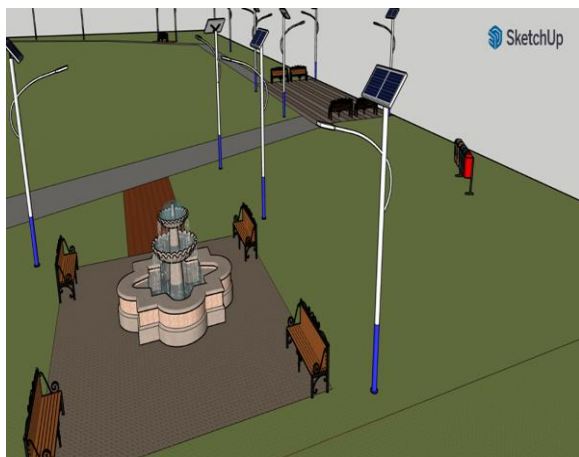
Зураг 49 Нөхөн сэргээлт хийсэн дараа

Морин заг орчимд байрлах гадаргын хэв шинж горимын бусаар хөндөгдсөн талбайн аюулгүйн налуу бариулж газрын гадаргын үндсэн рельеф алдагдаж өөрчлөгдсөн хэсэгт налуу гарган материалаар буцаан дүүргэлт хийх зэрэг эвдрэл элэгдэл бууруулах арга хэмжээг авлаа.

Зураг 50,51 Цэцэрлэгт хүрээлэнгийн төлөвлөлт

Зураг 52,53 Явган зам түүний бүтээн байгуулалтын явц

Зураг 54 Гүүр барих явц

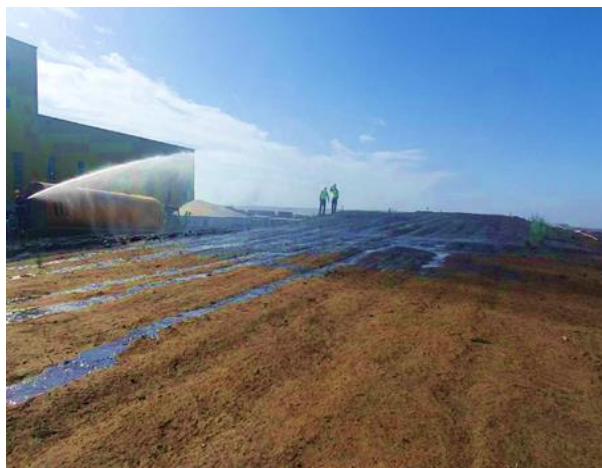
Зураг 55,56 Шимт хөрсний овоолго ургамалжуулахаас өмнө

Зураг 57,58 Шимт хөрсний овоолгод тарилт хийхээр бэлдсэн харгана, буйлсны үр

Зураг 59,60,61,62 Шимт хөрсний ургамалжуулалтын явц арчилгааны үеийн усалгааны шийдэл

Зураг 63,64 Тарилтын явцаас/шимт хөрсний овоолго /

Зураг 65,66 Буйлсны ургалтын байдал

Зураг 67,68 Харганы ургалтын байдал

3. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Дүйцүүлэх хамгаалах зорилт	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Зардал /төг/	Биелэлт	Биелэлтийн хувь
1	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах	Гурвантэс сумаас ирүүлсэн саналыг үндэслэн Тост Тосон бумбын нурууны БНГ-т дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх.	50,000,000	Тост Тосон Бумбын нурууны БНГазрын захиргаатай хамтран ажиллаж энэ хүрээнд “Хүргэр “хайрхан гэдэг газрын орчимд Зэрлэг ан амьтны зориулалттай уст цэг гаргав. Мөн хөдөлгөөн мэдрэгч камер суурилуулан Тусгай хамгаалалттай газрын БНГ-н захиргаанд хүлээлгэн өгөв.	100
2	Өмнөх жилүүдэд хэрэгжүүлсэн дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний тасралтгүй үр ашигтай байдлыг дэмжих	Тооройн хөвд гаргасан зэрлэг амьтны уст цэгт камер суурилуулах.	6,200,000	Зүүн уужмын уст цэгийг сэргээн өрөмдөх худгийн байрыг засварлах арга хэмжээг авч тус худаг болон Тооройн хөв тайлант онд гаргасан Хүргэр хайрханы уст цэгүүдэд хөдөлгөөн мэдэрдэг зөөврийн камер суурилуулж худаг орчимд ундаалах амьтны нягтшилыг ажиглах зорилго тавиад байна. Мөн онд болон өмнөх онуудад уулын тууртан амьтны амьдрах орчныг дэмжих зорилгоор гаргасан уст цэгүүдийг Тост Тосон бумбын нурууны БНГ-н захиргаанд хүлээлгэн өгч хамтран ажиллаа.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ			56,000,000		

Зураг 69,70 Уулын тууртан амьтны идээшин байриших нөхцөлийг дэмжих зорилгоор байгуулсан уст цэг

Зураг 71 Уулын тууртан амьтны идээшин байриших нөхцөлийг дэмжих зорилгоор байгуулсан уст цэг

Зураг 72 2019 онд уулын тууртан амьтны идээшин байрших нөхцөлийг дэмжих зорилгоор байгуулсан уст цэгийн ундаргыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг авч байрыг засварлав.

Зураг 73,74 Уст цэгийг орчимд хөдөлгөөн мэдрэгч камер суурилуулсан байдал

**4. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

№	Ажлын зорилго	Гүйцэтгэх ажил	Хамрах хүрээ	Биелэлт
1	2023 онд нөхөн олговор төлөвлөөгүй.	-	-	-

**5. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТ**

Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ	Хамгаалах арга хэмжээ	Зардал /төг/	Биелэлт	Биелэлтийн хувь
НИЙТ ЗАРДАЛ				

6. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Зардал /төг/	Биелэлт	Биелэлтийн хувь
1	Гамшигаас хамгаалах төлөвлөгөөг ОБГ-р батлуулж мөрдөх	-	Гамшигаас хамгаалах төлөвлөгөөг ОБГ-р батлуулан мөрдөж ажиллаж байна.	100
2	Цаг агаарын урьдчилсан мэдээг дамжуулах, хүчтэй салхи, орон шуурганы мэдээлэл хурдыг цаг тухайд нь авч мэдээлэх	-	Цаг агаарын урьдчилсан мэдээг цаг нарийвчилсан байдлаар тухай бүрд нь танилцуулан мэдээлж цаг агаарын аюултай үзэгдлийн мэдээ хүчтэй салхи шуурганы мэдээг мэргэжлийн байгууллагаас аван дамжуулж ирлээ.	100
3	Гал түймрийн үед авч хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг боловсруулан мөрдөж ажиллах	-	Гамшигаас хамгаалах төлөвлөгөөний тухайн бүлэгт багтсан.	100
4	Химийн бодис ашиглах үеийн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журам боловсруулах, бүртгэл хяналтыг хийх.	-	Тайлант онд уурхайн нүүрсний лабораторид ашиглагдаж байгаа химийн бодисын хүрээнд Химийн бодис ашиглах зөвшөөрөл авахаар ажиллаж ХАЛМ болон хортой аюултай бодисуудтай ажиллах үеийн эрсдлийн үнэлгээ хийн мөрдөж байна.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		ХАБЭА-н зардал		

Зураг 75 Гамигаас хамгаалах төлөвлөгөө батлагдсан байдал

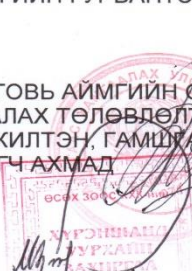

**“ӨСӨХ ЗООС” ХХК-НИЙ ХҮРЭНШАНДЫН
НҮҮРСНИЙ ИЛ УУРХАЙН
ГАМШГААС ХАМГААЛАХ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

БАЙГУУЛЛАГЫН ХАЯГ: ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ГУРВАНТЭС СУМ

ХЯНАСАН: ӨМНӨД БҮСИЙН ТӨВ-ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН
ГАЗРЫН ГАМШГААС ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВДӨЛТ, БЭЛЭН БАЙДАЛ
ХАРИУЦСАН АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН, ГАМШГААС ХАМГААЛАХ
УЛСЫН ХЯНАЛТЫН БАЙЦААГЧ АХМАД Б.ДЭНЗЭН

УУРХАЙН ДАРГА М.ЭРДЭНЭБАЯР

БОЛОВСРУУЛСАН: ХАБЭА-Н АХЛАХ ИНЖЕНЕР Б.ДАВААНЯМ

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ

Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө “Хүрэн шандын уурхай”

5.8 Гал түймрийн үед ажиллах төлөвлөгөө

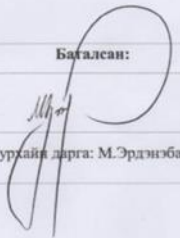
Гамшгийн өмнөх үе, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа	Гамшгийн үе, хариу арга хэмжээ авах, нөхцөл байдлыг тогтворжуулах ажиллагаа	Гамшгийн дараах үе, сэргээн босголтын үйл ажиллагаа	Хариуцаж ажиллах байгууллага, албан тушаалтан
1. Уурхайн аль ч хэсэгт гал гарсан үед ашиглах гал унтраах нэг автомашинтай. Уг машинд осол, аваар, гал түймрийн үед ашиглагдах хамгаалах хувцас хэрэгсэл, төхөөрөмжөөр хангагдсан. Онцгой байдлын үед хэрэглэх багаж хэрэгслийг байнгын бэлэн байдалд байлгахын тулд тогтмол шалган, үзлэг үйлчилгээ хийнэ. Мөн “А” категорийн байгууламжид гал унтраахад ашиглах хөөс үүсгэгчийг 500-гаас дээш литр-ийг бэлэн байлгах. 2. Гал түймрийн голомтонд үүрэг гүйцэтгэх хүч хэрэгслийг томилгоожуулж, сургаж бэлтгэх 3. Гал түймэр гарч болзошгүй объектуудыг судлан хяналт шалгалт тогтмол хийж шаардлагатай арга хэмжээ авах 4. Мэргэжлийн ангийн гал унтраах бүлгийн сургалтыг хөтөлбөр төлөвлөгөөний дагуу зохион байгуулж бэлэн байдлыг дээшлүүлэх 5. Гал унтраах багаж хэрэгслийн бэлтгэл бэлэн байдлыг бүрэн хангаж, нөөц бүрдүүлэх 6. Байгууллагын хэмжээнд галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх сургалт дадлагыг зохион байгуулах 7. Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх сургалчилгаа мэдээллийн ажлыг тогтмол явуулах 8. Байгууллагын галын аюулгүй байдлыг хангуулахад, хяналт тавих 9. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэнд хяналт тавих	1. Гал түймэр гарсан тухай зарлан мэдээлэх. 2. Түймэр унтраах ажлыг зохион байгуулах, шаардлагатай үед нэмэлт хүн хүч, техник хэрэгслийг дайчлах 3. Гал түймэрт өртөж болзошгүй хүн ам, эд хөрөнгийг нүүлгэн шилжүүлэх, хамгаалах ажлыг зохион байгуулах 4. Гал түймэрт өртөсөд болон нэрвэгдэгсдэд эмнэлгийн анхан тусламж үзүүлж эмнэлгийн хэсэгт хүргэх ажлыг зохион байгуулах 5. Гал түймрийн талаарх мэдээллийг холбогдох байгууллагад шуурхай дамжуулах. 6. Гал түймрийн шалтгаан холбогдох эзэн, хохирлын хэмжээг тогтоож холбогдох арга хэмжээ авах	1. Гал түймэрт нэрвэгдсэн хүн амд хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлэх ажиллагааг зохион байгуулах 2. Гал түймрийн эрсдэл эмзэг байдлыг бууруулах арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх	Гал унтраах аврах баг Уурхайн мэргэжлийн анги Онцгой байдлын газар

Spoločnosť vznikla zo súkromnej formy:	Okres: <u>Bratislava</u>	Adresa: <u>Bratislava</u>	Typový kód: <u>2022</u>	Okres: <u>Bratislava</u>
Podnikateľský subjekt:	Okres: <u>Bratislava</u>	Adresa: <u>Bratislava</u>	Typový kód: <u>2022</u>	Okres: <u>Bratislava</u>
Podnikateľský subjekt:	Okres: <u>Bratislava</u>	Adresa: <u>Bratislava</u>	Typový kód: <u>2022</u>	Okres: <u>Bratislava</u>

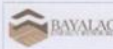
ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ

Боловсруулсан: Лабораторийн ахлах мэргэжилтэн: Н.Бат-Амгалан	Баталсан: Уурхайн дарга: М.Эрдэнэбаяр
--	---

БАТАЛСАН ОГНОО: 2023.07.20

ХУВИЛБАРЫН ДУГААР: 01

ӨӨРЧИЛСӨН ДУГААР: _____

	Khuren Shand Mining Laboratory	Safety Documents	Ref. No.	KSML-SD	
		MSDS	Version	01	Date

ХОР АЮУЛЫН ЛАВЛАХ МЭДЭЭЛЭЛ

1. КАЛИЙН НОДИД

1. Бүтээгдэхүүний нэр: Калийн нодид

Олон улсын нэршил: Potassium Iodide

Каталогийн код: SLP2050, SLP1042, SLP2854

RTECS: TT2975000 /Химийн бодисын хор нөлөөллийн бүртгэл/

TSCA: TSCA 8(b) бараа материал: Калийн нодид (Хортой бодисын хяналтын акт)

Химийн томъёо: KI

2. Найрлагын талаарх мэдээлэл:

Найрлага	CAS №	Хувь, %
Калийн нодид	7681-11-0	100

Найрлага дахь хорын талаарх мэдээлэл: Калийн нодид LD50: Тодорхой биш, LC50: Тодорхой биш. Хамгийн бага үхлийн тун (амаар): 1862 мг/кг /хулгана/. Хамгийн бага үхлийн тун (амаар): 916 мг/кг /гуулай/.

3. Хор аюулын талаарх мэдээлэл:

Арьсанд хүрэх (ночроох), нүдний хүрэх (ночроох), залгих үед бага хэрэг аюултай.

Эрүүл мэндэд үзүүлэх уян үр нөлөө:

Хорт хавдарт үүсгэгч: байхгүй

Мутацийн нөлөө: байхгүй

Тератогений нөлөө: байхгүй

Харма идэвхжилт: байхгүй

Энэ бодис нь мэдрэлийн системд хортой. Энэ бодис нь төв мэдрэлийн системд (тов мэдрэлийн системд) хортой байж болно. Дахин давтан эсвэл удаан хугацааны туршид харьсанаас хорт хавдарт үүсгэж болзошгүй.

4. Аюулыг тусламжийн үед авах арга хэмжээ:

Нүхэнд үйлчилэх үед: Аливаа контакт линзийг авч шалгах. Яаралтай цэвэр усаар хамгийн багадаа 15 мин орчим зайлах. БҮЛЭЭН УСААР ЗАЙЛАХ ЕСТОЙ, мөн хүйтэн усаар зайлж болно. Эмнэлгийн тусламж авах.

Арьсанд хүрэх үед: Савандж усаар угаах. Эмхэг арьсыг ноцроож болно. Цочирсон тохиолдолд эмнэлгийн тусламж авах. Хүйтэн усыг ашиглаж болно.

Арьс маш хүчтэй гэмтсэн үед: Байхгүй

Амьсгалсан тохиолдол: Цэвэр агаарт гаргах. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийх. Амьсгалахад хүндрэлтэй тохиолдолд, хүчистөрөгч өгөх. Эмнэлгийн тусламж үзүүлэх.

Нонтой хэмжээнд амьсгалсан тохиолдол: байхгүй

Залгисан тохиолдол: Эмнэлгийн ажилтнаас зөвлөснөөс бусад тохиолдолд албадан боолжуулэхгүй. Ухаан алдсан хүнд ямар нэг зүйл амаар нь өгч болохгүй. Их хэмжээгээр залгисан

5

7. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Зардал /төг/	Биелэлт	Биелэлт ийн хувь
1	Ахуйн	Хүнсний хаягдал цуглуулах хэсгийг сайжруулах.	-	Хоол үйлдвэрлэлийн явцад үүссэн хүнс хүнсний бүтээгдэхүүний хаягдлыг орон нутгийн гахайн аж ахуй эрхэлдэг өрхөд нийлүүлж байгаа бөгөөд хүнсний хаягдал хаях цэг түр хадгалах савыг тухай бүрд нь сайжруулан Монруд ХХК-тай хамтран ажиллаж байна.	100
2		Өмнөговь аймгийн хуванцар хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэртэй гэрээ байгуулан нийлүүлэлт хийх ажлыг USS ХХК-тай хамтран зохион байгуулах.	-	Уурхайн катерингийг хариуцаж байгаа Монруд ХХК хуванцар сав дахин боловсруулах аж ахуйн нэгж болох ЭС И ЭС ЭЛ СМАРТ СОЛЮШН ХХК-тай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан ус ундааны хуванцар савыг гэрээний хүрээнд нийлүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.	100
3		Хоол үйлдвэрлэлээс гарах хүнсний бүтээгдэхүүний шилэн савыг ялган хуримтлуулж хэвшүүлэх.	-	Хоол үйлдвэрлэлийн явцад үүссэн хүнсний бүтээгдэхүүний шилэн савыг ялган түр хуримтлуулах цэгт хуримтлуулж байна.	100
4		Уурхайн ажилчдын хотхонд үүссэн ахуйн гаралтай хог хаягдлыг цуглуулах уутыг өнгөөр ялган ашиглахыг USS ХХК-тай хамтран хэрэгжүүлэх.	-	Монруд ХХК –тай хамтран хэрэгжүүлж байна. Хуванцар хаягдлыг ногоон өнгийн уутанд, ахуйн цаасан хаягдлыг шар өнгийн уутанд, энгийн бусад хаягдлыг хар өнгийн уутанд ялган ангилж хэвшсэн.	
4	Үйлдвэр ийн	Дахин болон сэргээн ашиглах боломжтой хаягдал материалыг иргэн ААН-д нийлүүлэх.	-	Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүссэн дахин ашиглах боломжтой хаягдал материалыг иргэдийн хүсэлтээр олгож байна.	

6	Аюултай	Засвар үйлчилгээний явцад үүссэн хаягдал тосыг тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгжид нийлүүлэх.	-	Хаягдал тос дахин боловсруулах зөвшөөрөлтэй Монпители Ойл ХХК –тай хамтран ажиллаж тайлант хугацаанд 165 тонн хаягдал тосыг хүлээлгэн өгөөд байна.	100
		Түр хадгалах цэгүүдэд хуримтлуулан цуглуулсан хог хаягдлын насжилт, хадгалалтын хугацаагаар бүртгэл үүсгэн шаардлагатай тохиолдолд БОАЖГ-т хандан хадгалах зөвшөөрөл авч шаардлагатай бичиг баримтыг бүрдүүлэх.	-	Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн бүртгэлийн хуудас 2018/2/2-ны өдрийн А/21-тушаалын 2-р хавсралтаар батлагдсан маягтаар БОАЖГ-т бүртгүүлсэн хог хаягдлын нэр төрөлд Хог хаягдлын хуулийн дагуу 180-с дээш хоног хадгалдаг хаягдал байхгүй учир дахин боловсруулах аж ахуйн нэгжид нийлүүлж байгаа болон	100
		Уурхайн ЯТТ-с үүссэн тусгай хог хаягдлын үүссэн болон устгуулсан бүртгэлийг шинэчлэх.	14,075,000	Гурвантэс сумын Эрүүл мэндийн төвтэй байгуулсан гэрээний хүрээнд тусгай хог хаягдлыг устгасан бүртгэлээр баталгаажуулан уурхайн ЯТТ-д үүссэн хаягдлыг аюулгүйн хайрцагт хуримтлуулан хүлээлгэн өгдөг бөгөөд уурхайн бүсэд үүссэн энгийн хог хаягдлыг Шугшаа –Уул ОНӨААТҮГ-тай байгуулсан гэрээний дагуу орон нутгийн төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэж байна.	100
8		Хог хаягдал устгах шатаах зуухыг шинэчлэх.	-	Хаягдал материалын овор хэмжээг бууруулах дахин ашиглаж болохуйц болгон дахивар үүсгэх аргаар хог хаягдлын хэмжээг багасгах зорилгын хүрээнд шатаах зуухыг хэрэглээнд нэвтрүүлэхээр ажиллаж байна.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ			14,075,000		

Зураг 76.77 Уурхайн түр хогийн цэгийн хүнсний хаягдал түр хуримтлуулах цэгийн хүнс, хүнсний бүтээгдэхүүний хаягдал хадгалах савыг сайжруулж хүнсний хаягдал хаях цэгийн ариутгалыг тогтмол хийж байна.

Зураг 78,79 Хоол хүнсний хаягдал түр хуримтлуулах цэгт ариутгал хийх явц

Зураг 80 Хогний уутыг өнгөөр ялгасан байдал

Зураг 81,82 Хувцанцар савны хаягдал ачихаар бэлдсэн байдал болон нийлүүлэх гэрээ

Зураг 83 Хүнсний шилэн савыг ялган хуримтлуулсан байдал

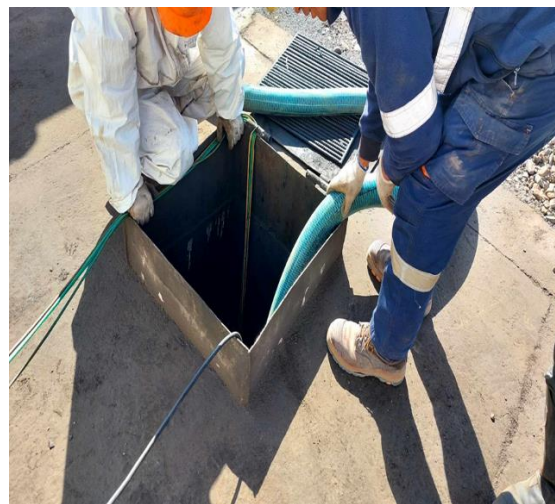
Зураг 84 Дахивар материалыг иргэдийн хүсэлтээр олгодог

Зураг 85 Хаягдал агаар шүүгч ашиглан хийсэн хогийн сав уурхайн амрах хотхонд ашигладаг

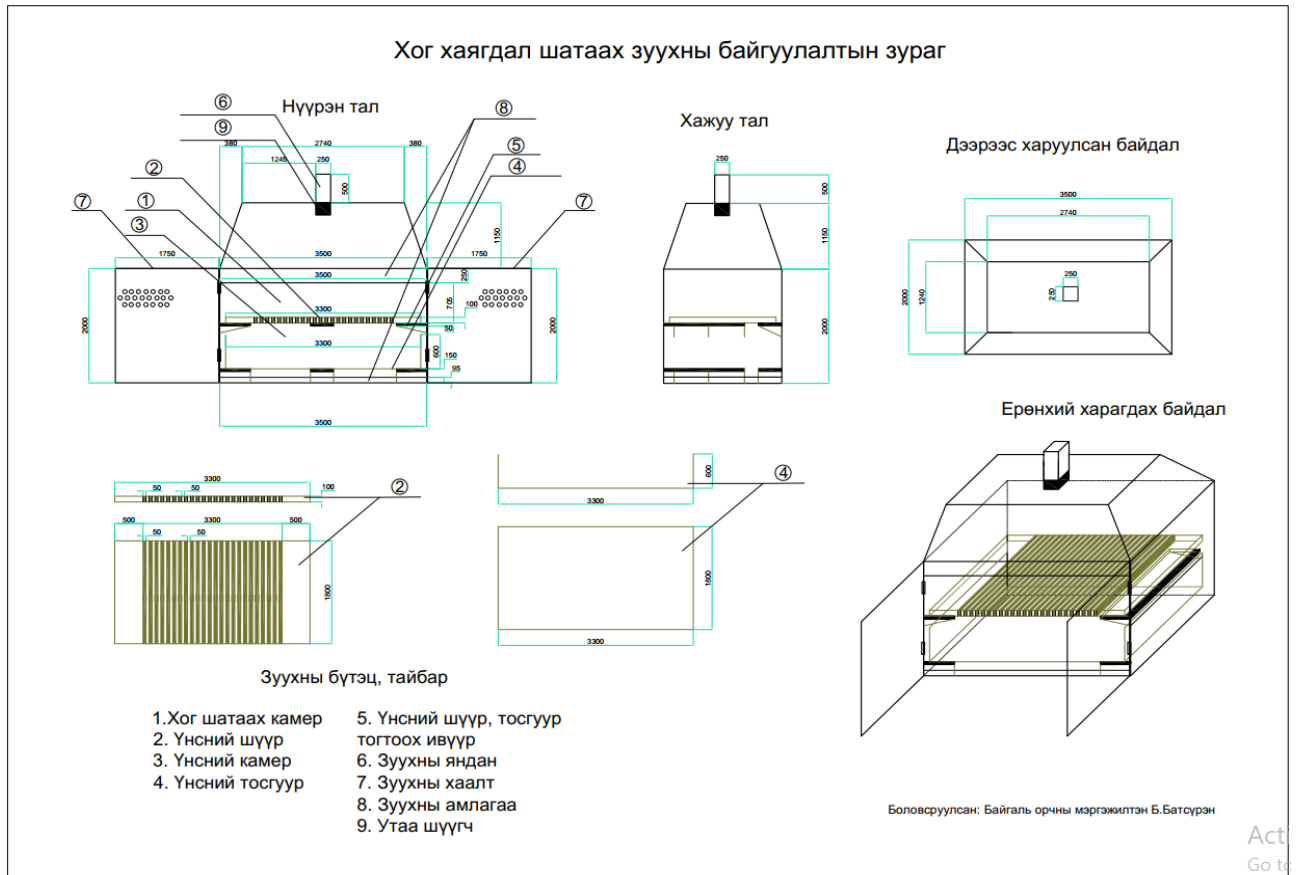
Зураг 86,87 Засвар үйлчилгээний явцад үүссэн хаягдал тосыг хүлээлгэн өгч буй байдал

Зураг 88 Аюулгүй хайрцагт цуглуулсан ЯТТ-д үүссэн хаягдал

Зураг 89 Хог шатаах зуухны загвар зураг төсөл

Зураг 90.91 Хог шатаах зуухны хийгдээж буй явц

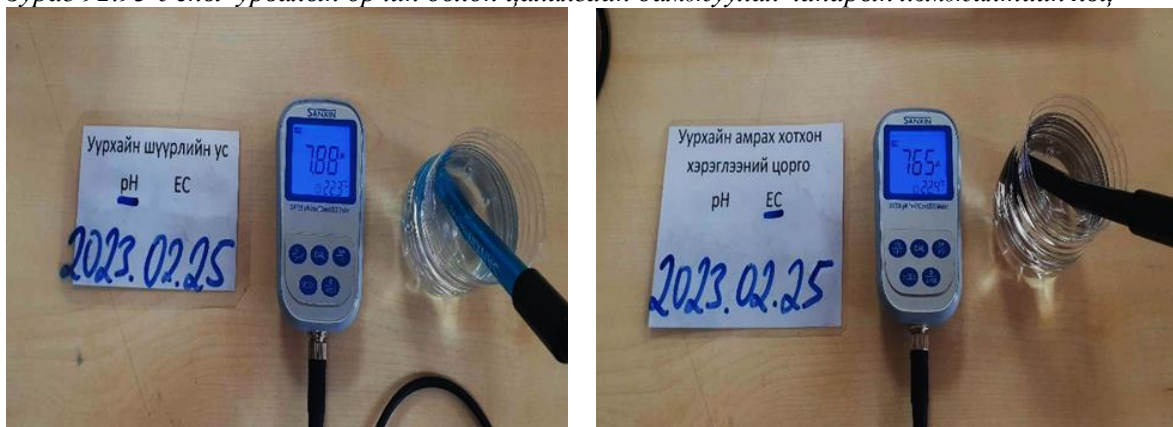

8. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

№	Бүрэлдэхүүн	Хэмжилт хийсэн үзүүлэлтүүд	Дээж авсан цэгүүд	Зардал /төг/		Биелэлтийн хувь
1	Агаар дахь нийт тоосны хэмжээ	Хүхэрлэг хий, Азотын давхар исэл, Тоос pm-10, Тоосонцор pm-2.5,	Засварын төв, малчин, хаягдлын овоолго, уурхайн карьер, нүүрс ачилтын талбай, ШТС, ажилчдын хотхон, хогийн цэг	200,000	Уурхайн бүсэд БОХЗТЛабораторийн шинжээч ажиллаж агаар болон хөрсний шинжилгээний дээж авах ажиглалт хэмжилт хийх ажлыг зохион байгуулж шинжилгээний дүнг хүлээн авсан.	100
2	Гадаад орчны агаарт дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл			140,000		
3	Ундны ус болон цэвэрлэх байгууламжын усны бактерлогийн шинжилгээ	MNS0900:2018, MNS4943:2015	Кемпийн гүний худаг, гал тогооны цорго, малчны худаг, хаягдал ус, шүүрлийн ус	60,000	Уурхайн бүсийн унд ахуйн хэрэглээний усны эх үүсвэр болон уурхайн шүүрлийн усанд гидрохимийн шинжилгээг хийлгэн шинжилгээний дүнг хүлээн авсан. Усанд агуулагдах элементүүд зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан тохиолдол илрээгүй.	
4	Усны чанар гидрохимийн шинжилгээ	MNS6561:2015, MNS5668-2006		160,000		
5	Хөрс	Агрохимийн шинжилгээ	Малчны гадаа, хогийн цэг, засварын талбай, шимт хөрсний овоолго, нүүрс ачилтын талбай, ШТС	120,000	Төлөвлөсөн дагуу орчны хяналт шинжилгээний цэгүүдээс хөрсний дээж авч итгэмжлэгдсэн лабораторид хүргэн шинжилгээ хийлгэн дүнг хүлээн авсан бохирдуулагч бодисын агууламж зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан тохиолдолгүй.	
6		Хүнд металл	Засварын талбай, Хогийн цэг, Нөлөөллийн бүсийн малчны гадаа, ШТС	80,000		
7		Нефьтийн бүтээгдэхүүн	ШТС, Засварын талбай, хогийн цэг	40,000		

8	Нарийнсухайтын бүлэг ордын ОХШ шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх. МАК, SGS, Хүрэнтолгой коал майнинг ХХК-тай хамтрах	Хяналт мониторингийн бүх цэгүүд	9,900,000	Тус ажлын хүрээнд Экотайкүүн ХХК-тай 3 дахь жилдээ гэрээ байгуулан хамтран ажиллаж тайлант онд төлөвлөсөн байгалийн үндсэн бүрэлдэхүүнд хийгдэх хяналт шинжилгээний ажлыг гүйцэтгэсэнг тайлангаар хүлээн авлаа.	100
9	Агаарын нарийн ширхэгт тоосны хэмжилт хийж үр дүнг нэгтгэх.	Уурхайн бүсэйн ОХШ-ий цэгүүд	-	Ажиглалт хэмжилтүүд тогтмол хугацаанд хийгдэж үр дүнг нэгтгэсэн.	100
10	Усны чанарын анхдагч үзүүлэлтийг хэмжих үр дүнг нэгтгэх. /pH,EC , температур/	Уурхайн бүсийн унд ахуйн хэрэглээний худаг	-	Уурхайн бүсийн унд ахуйн хэрэглээний худгийн усанд сар усны анхан шатны үзүүлэлтүүдийг хэмжиж үр дүнг нэгтгэж байна.	100
11	Хаягдал бохир усны дүгнэлт ус бохирдуулсан төлбөр төлөх тухай гэрээний дагуу улирал бүр хаягдал бохир усны шинжилгээг хийлгэн Усны газарт хүргүүлэх.		-	Хаягдал бохир усны шинжилгээг улирал бүр тогтмол хийлгэж ус бохирдуулсан төлбөр төлөх журмын дагуу төлбөрийг тухайн хугацаанд төлж байна.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ			13,543,8000		

Зураг 92,93 Усны урвалын орчин болон цахилгаан дамжуулах чанарын хэмжилтийн явц

Уурхайн шүүрлийн усанд хийсэн хэмжилтийн дүн /хүснэгт №1/ унд ахуйн усанд хийсэн хэмжилтийн дүн /хүснэгт №2/

Хэмжсэн үзүүлэлт	Сарын дундаж утга								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Ph	6.82	7.85	6	6.2	7.75	6.4	7.69	7.69	8.51
EC	422	758	245	245	745	252	721	660	1334

Хэмжсэн үзүүлэлт	Сарын дундаж утга								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Ph	7.7	7.69	7.1	7.1	7.63	7.4	7.72	7.85	8.09
EC	657	660	600	589	652	634	406	758	757

Зураг 94,95 Хөрсний химийн шинжилгээний сорьц авах явц

Уурхайн бүсэд хийсэн гадаад орчны агаар дахь нарийн ширхэглэгт тоосонцорын агууламж сарын дундажаар / Хүснэгт №3/

№	Хэмжилт хийсэн цэгийн байршил	Сарын дундаж мкг/м ³								
		1-р сар	2-р сар	3-р сар	4-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар
1	Хаягдлын овоолгын талбай	0.007	0.139	0.145	0.133	0.031	0.020	0.119	0.130	0.040
2	Уурхайн карьер ЕХ-н ажлын талбарт	0.012	1.02	0.128	0.067	0.039	0.028	0.073	0.084	0.089
3	Нүүрс ачилтын талбайд	0.008	0.011	0.011	0.011	0.037	0.026	0.086	0.097	0.046
4	Нүүрс тээврийн зам	0.018	0.020	0.033	0.038	0.032	0.021	0.085	0.096	0.020
5	Засварын талбай	0.041	0.026	0.038	0.032	0.028	0.017	0.023	0.012	0.000
6	Шатахуун түгээх станц	0.023	0.014	0.014	0.020	0.021	0.015	0.021	0.010	0.010
7	Уурхайн амрах хотхон	0.008	0.011	0.011	0.011	0.017	0.011	0.023	0.012	0.004
8	Цэвэрлэх байгууламж хогийн цэг орчим	0.010	0.013	0.016	0.015	0.020	0.014	0.023	0.012	0.024

**ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН
БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

№	Төлөвлөгдсөн ажил	Урьдчилан тооцсон төсөв /төг/	Биелэлт	Биелэлтийн хувь
1	Химийн бодис ашиглах хадгалах тусгай зөвшөөрөл авах бичиг баримтын бүрдлийг хангах.	-	Химийн бодис ашиглах зөвшөөрөл авахад шаардлагатай бичиг баримтыг бүрдүүлэх холбогдох төрийн байгууллагад химийн бодис хадгалах агуулахын дүгнэлт гаргуулах хүсэлтийг хүргүүлж уурхайн нүүрсний лабораторид ашиглагдаж буй химийн бодисын худалдан авах болон химийн бодисын сав болон хаягдал устгах гэрээг Цэцүүх трейд ХХК-тай байгуулан ажиллаж байна.	100
2	Байгаль орчны асуудал хариуцсан мэргэжилтэнг химийн бодис болон аюултай хог хаягдал хариуцсан ажилтны мэргэшүүлэх сургалтанд хамруулах.	350,000	Монголын химич химийн инженерүүдийн холбооноос зохион байгуулсан сургалтанд хамрагдан сертификат авсан.	100
3	Байгаль орчны тэмдэглэлт өдрүүдийг тохиолдуулсан арга хэмжээг Гурвантэс сумын төрийн байгууллага болон Нарийнсухайтын бүлэг ордод үйл ажиллагаа явуулж буй уурхайнуудтай хамтран зохион байгуулах.	2,000,000	Усны өдрийг тохиолдуулан Ноён суманд баруун бүсийн ЕБС-н ахалах ангийн сурагчдын дунд зохион байгуулсан дэвжээ тэмцээнийг зохион байгуулалтанд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх уурхайн бүсэд Усны үнэ цэнэ зохистой хэрэглээний талаар мэдээлэл өгөн өнгөрүүлээ	100
4	Олон нийтэд экологийн боловсролын дээшлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээг зохион байгуулах.	15,836,000	Тус арга хэмжээний хүрээнд Гурвантэс суманд газар тариалан эрхэлдэг 10 иргэнийг Ховд аймгийн газар тариалан эрхэлдэг ААН болон өрхийн аж ахуйтай танилцан туршлага солилцох аялал зохион	100

			байгуулахад нутгийн захиргааны байгууллагатай хамтран ажиллаж мөн тухайн арга хэмжээнд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлээ.	
5	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх.	375,132,400	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Богдхан уулын БНЦ газарт 13200ш, Гурвантэс сумын төвд ногоон зурвас үүсгэх зорилгоор 34500 модыг тарьж ургуулж байна. Мөн намрын тарилтаар Бага-Овоо багийн төвд жимсний мод тарихаар хөрс боловсруулалтын ажлыг эхлүүлээд байна.	100
6	Хуршуутын голд жимсний мод нутагшуулан тарих арга хэмжээг багийн нөхөрлөл хоршоодтой хамтран хэрэгжүүлэх.	15,000,000	Хашаажуулалт болон хөрс боловсруулалтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн ба Хуршуутын талбайд тариалан эрхэлдэг иргэдтэй зөвшилцөн нэгдсэн байдлаар тариалалт хийхээр төлөвлөв.	100
7	Байгаль орчны туслах ажилтнуудыг ногоон байгууламжийн арчилгаа усалгаа мод үржүүлгийн тухай мэдлэг мэдээлэл өгөх сургалтанд хамруулах .		Уурхайн бүсэд тарьсан мод олон наст өвслөг ургамлын арчилгаа тарилт төрөл зүйлд тулгуурлан мод сөөгний зүйл амьдралын мөчлөгийн онцлог зэрэгээр мэдээлэл өглөө.	100
8	Хаврын тарилтын үеэр Гурвантэс сумын зорилтот бүлгийн иргэдээс гэрээгээр ажиллуулах.	-	2023 оны хаварын тарилтаар нийт 6 ажилтан даалгаварын гэрээгээр авч ажиллуулсан боловч одоогийн байдлаар 3 ажилтан ажиллаж байна.	100

9	Гурвантэс сумын нутагт Заган ой нэмэгдүүлэх ажлыг эхлүүлэх	14,318,000	Гурвантэс суманд байгуулагдаж буй ойн зурвасын 5 га талбайд 2500 ширхэг загийг намрын тарилтаар тарилаа.	100
10	Сум орон нутгаас зааж өгсөн байршилд гүн өрмийн худаг гаргах.	35,000,000	Бага-Овоо багийн өндөр настан малчин өрхийн хүсэлтийг үндэслэн ойр орчны малчдын хэрэглээнд зориулан гүн өрмийн худаг гаргуулах ажлыг зохион байгуулан хэрэгжүүллээ.	100
НИЙТ ЗАРДАЛ		462,636,400		

Зураг 96,97 Ноён суманд Өөрчлөлтийг хурдасгая уриан доор зохион байгуулсан дэвжээ тэмцээн

Зураг 98,99 Уурхайн бүсэд зохион байгуулсан сургалт мэдээллийн явцад

Зураг 100,101 Ховд аймаг руу туршилага судлахаар хийсэн аялалын үеэр

Зураг 102,103 Гурвантэс сумын төв зам дагуу ногоон зурвас үүсгэхээр 2 зүйлийн модыг тарьж ургуулаад байна.

Зураг 104 Ногоон зурвасын ургалтын явц

Зураг 105 Ногоон зурвас байгуулсан талбайн план зураг

Зураг 106,107,108,109 Богдхан уулын ДЦГ-ын Шанаган модны аманд тарьсан модны ургалт

Зураг 110 Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Гурвантэс сумын Суварга цэцэрлэгт хүрээлэнгийн хашилаг ургамлын зориулалтаар тарилт хийх талбайн план

Зураг 111,112 Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Гурвантэс сумын Суварга цэцэрлэгт хүрээлэнгийн хашилаг ургамлын заориулалтаар хийгдэх тарилтын явц

Зураг 113,114 Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Гурвантэс сумын Суварга цэцэрлэгт хүрээлэнгийн хашилаг ургамлын ургалт

Зураг 115,116,117 Бүх нийтийн мод тарих өдрөөр уурхайн бүсэд мод тарих арга хэмжээг зохион байгуулж ИТА болон гэрээт байгууллагууд оролцлоо.Энэ үеэр уурхайн бүсэд 7200 ширхэг модыг тарьж арчилгаа усалгааг хийж байна.

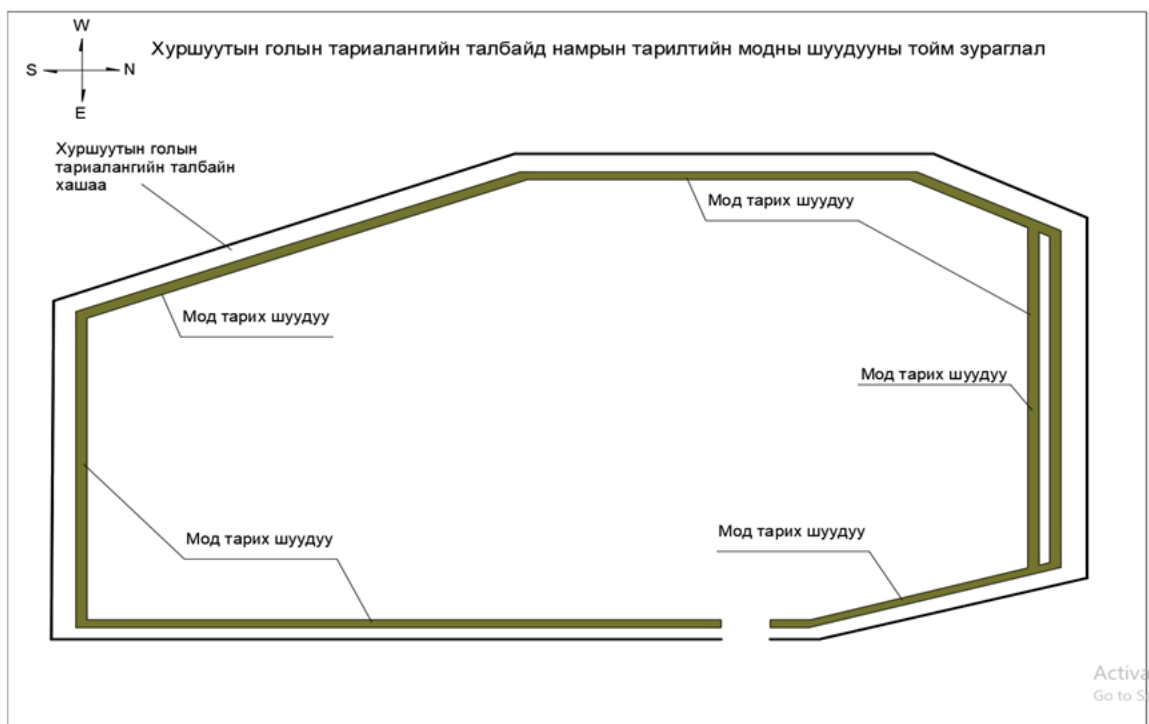
Зураг 118,119,120, Намрын тарилтаар төлөвлөсөн талбайн хөрс боловрсуулалт тарилтын бэлтгэл хийсэн байдал

Бага-Овоо багийн төв

Зураг 121,122,123 Намрын тарилтаар төлөвлөсөн талбайн хөрс боловрсуулалт тарилтын бэлтгэл хийсэн байдал

Хуршуутын гол

Зураг 124,125,126 Намрын тарилтаар төлөвлөсөн талбайн хөрс боловрсуулалт тарилтын бэлтгэл хийсэн байдал

Гурвантэс сумын төвийн салхины хаалтын зориулалтаар ойжуулж буй байршил тарилт хийх талбай

127,128 Химийн бодис худалдан авах гэрээ

БАТЛАВ: "БАЯЛАГ ЭНЕРЖИ РЕСУРС" ХХК-ийн Гүйцэтгэх захиралО.БАТЧИМЭГ 	БАТЛАВ: "ГРИЙН ХИМИСТРИ" ХХК-ийн Гүйцэтгэх захиралБ.ДАВААЦЭРЭН 	
ХИМИЙН БОДИС ХУДАЛДАХ, ХУДАЛДАН АВАХ ГЭРЭЭ		
2023 оны 11-р сарын 22-ны өдөр	№23/257	Улаанбаатар хот

Энэхүү Худалдах, худалдан авах гэрээ /цаашид "Гэрээ" гэх/-г нэг талаас: УБ хот СБД-ийн 1-р хороо, Олимпийн гудамж 9-р байр 5 давхарт байрлах **"БАЯЛАГ ЭНЕРЖИ РЕСУРС" ХХК / 6271677 регистрийн дугаартай, улсын бүртгэлийн дугаар 9177724014 /** түүнийг төлөөлж Хангамжийн мэргэжилтэн С.Отгонжаргал, /цаашид "Худалдан авагч" гэх/,

Нөгөө талаас: УБ хот, БЗД-ийн 25-р хороо, 13-р хороолол, олзвой 22 тоот хаягт байрлах **"ГРИЙН ХИМИСТРИ" ХХК /5640954 регистрийн дугаартай, Улсын бүртгэлийн 9011374040 дугаартай/, түүнийг төлөөлж Борлуулалтын менежер Г.Өлзийнаран /цаашид "Худалдагч" гэх/ нар /цаашид хамтад нь "Талууд" гэх/ Монгол Улсын Иргэний хуулийн 243-261 дүгээр зүйлүүдийг үндэслэн, дор дурдсан нөхцөлүүдийг харилцан тохирч байгуулав.**

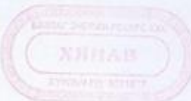
Энэхүү гэрээ нь сайн дурын үндсэн дээр байгуулагдсан бөгөөд гэрээний бүх зүйл, заалттай нэг бүрчлэн бүрэн танилцаж хүлээн зөвшөөрөгдсөн байх, хүсэл зориггоо бүрэн илэрхийлсэн байх зарчимд тулгуурлагдсан болохыг 2 тал харилцан хүлээн зөвшөөрөв.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

- 1.1 Энэхүү гэрээгээр Худалдагч нь Худалдан авагчийн захиалгын дагуу МУ-ын болон олон улсын чанарын шаардлагыг бүрэн хангасан гэрээний хавсралтад тусгасан Химийн бодисыг /цаашид "бараа" гэх/ Худалдан авагчтай тохиролцсон хугацаанд нийлүүлэх, Худалдан авагч нь худалдагч талд хэлэлцэн тохиролцсон үнийг төлөх, худалдан авсан химийн бодисыг хүлээлгэн өгөх, хүлээн авахтай холбогдсон харилцаанд талуудын эдлэх эрх, хүлээх үүрэг, хариуцлагыг зохицуулна.
- 1.2 Энэхүү гэрээгээр шууд зохицуулагдаагүй бусад харилцааг Монгол Улсын иргэний хууль, түүнд нийцүүлэн гарсан бусад хууль тогтоомжоор зохицуулна.
- 1.3 Гэрээ нь 3 хавсралттай бөгөөд энэ нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.
 - 1.3.1 Хавсралт №1 Үнийн санал /Худалдах Химийн бодисын нэр, төрөл, тоо хэмжээ, тус бүрийн үнэ, нийлүүлэх хугацаа зэрэг/ байна.
 - 1.3.2 Хавсралт №2 Худалдан авагчийн бараа захиалгын хуулас
 - 1.3.3 Хавсралт №3 Химийн бодис хүлээлцсэн акт
- 1.4 Худалдан авалт бүрд гэрээний 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3-д заасан хавсралтуудыг үйлдэн, хавсралт тус бүрт энэхүү гэрээний дугаарыг тавьж гэрээнд хавсаргана.

ХОЁР. ГЭРЭЭНИЙ ҮЙЛЧЛЭХ ХУГАЦАА

- 2.1 Гэрээний үйлчлэх хугацаа 2023 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрөөс 2024 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдөр хүртэл байна.
- 2.2 Гэрээний үйлчлэх хугацааг хоёр тал бичгээр тохиролцсоноор сунгаж болно.
- 2.3 Гэрээний үйлчлэх хугацааг дараахь тохиолдолд зогсоож болно:

ХИМИЙН БОДИС

ХУДАЛДАХ, ХУДАЛДАН АВАХ ГЭРЭЭ

2023 оны 07 сарын 20 -ний өдөр № Х-23/017 Улаанбаатар хот
Энэхүү гэрээг нэг талаас Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 5-р хороо, Энхтайваны оргон чөлөө 64/2
тоотод байрлах 2066521 регистрийн дугаартай "Цэцүүх Трейд" ХХК (цаашид "Худалдагч" гэх)
түүнийг төлөөлж Санхүү, Худалдаа хариуцсан захирал Б.Даваажав, нөгөө талаас Улаанбаатар хот,
Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Олимпын гуудамж 8, 9-р байр, 5 давхарт байрлах 6271677 регистрийн
дугаартай "Баялаг Энержи Ресурс" ХХК (цаашид "Худалдан авагч" гэх) түүнийг төлөөлж Хангамжийн
мэргэжилтэн албан тушаалтай С.Отгонжаргал нар (цаашид тус тусад нь "Тал", хамтад нь "Талууд"
гэх) Монгол Улсын Иргэний хуулийн 243-261-р зүйлүүдийг үндэслэн, дараах нөхцөлөөр харилцан
тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

- 1.1 Энэхүү гэрээгээр Худалдагч нь Худалдан авагчийн захиалгын дагуу МУ-ын болон олон улсын чанарын шаардлагыг бүрэн хангасан гэрээний хавсралтад тусгасан Химийн урвалж бодисыг (цаашид "бараа" гэх) Худалдан авагчтай тохиролцсон хугацаанд нийлүүлэх, Худалдан авагч нь худалдагч талд хэлэлцэн тохиролцсон үнийг төлөх, худалдан авсан химийн бодисыг хүлээлгэн өгөх, хүлээн авахтай холбогдсон харилцаанд талуудын эдлэх эрх, хүлээх үүрэг, хариуцлагыг зохицуулна.
- 1.2 Энэхүү гэрээгээр шууд зохицуулагдаагүй бусад харилцааг Монгол Улсын иргэний хууль, түүнд нийцүүлэн гарсан бусад хууль тогтоомжоор зохицуулна.
- 1.3 Гэрээ нь 3 хавсралттай бөгөөд энэ нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.
 - 1.3.1 Хавсралт №1 Үнийн санал /Худалдах Химийн бодисын тамьдо, нэр, төрөл, тоо хэмжээ, тус бүрийн үнэ, нийлүүлэх хугацаа зэрэг/ байна.
 - 1.3.2 Хавсралт №2 Худалдан авагчийн бараа захиалгын хуудас
 - 1.3.3 Хавсралт №3 Химийн бодис хүлээлгэсэн акт
- 1.4 Худалдан авалт бүрд гэрээний 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3-д заасан хавсралтуудыг үйлдэн, хавсралт тус бүрт энэхүү гэрээний дугаарыг тавьж гэрээнд хавсаргана.

ХОЁР. ГЭРЭЭНИЙ ҮЙЛЧЛЭХ ХУГАЦАА

- 2.1 Гэрээний үйлчлэх хугацаа 2023 оны 07 дугаар сарын 20-ны өдрөөс 2024 оны 07 дугаар сарын 20-ны өдөр хүртэл байна.
- 2.2 Гэрээний үйлчлэх хугацааг хоёр тал бичгээр тохиролцсоноор сунгаж болно.
- 2.3 Гэрээний үйлчлэх хугацааг дараахь тохиолдолд зогсоож болно:
 - Талууд зөвшилцсөнөөр
 - Монгол улсын эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр
 - Давагдашгүй хүчин зүйлийн үйлчлэлээр.
- 2.4 Гэрээний хугацаанд талууд худалдаа хийх бүртгээ гэрээ байгуулах шаардлагагүй ба худалдан авалт бүртгээ гэрээний 1.3-т заасан хавсралтуудыг үйлдэн гэрээндээ хавсаргаж болно.

А. Золуу

Хуудсыг баталгаажуулсан:

[Signature]

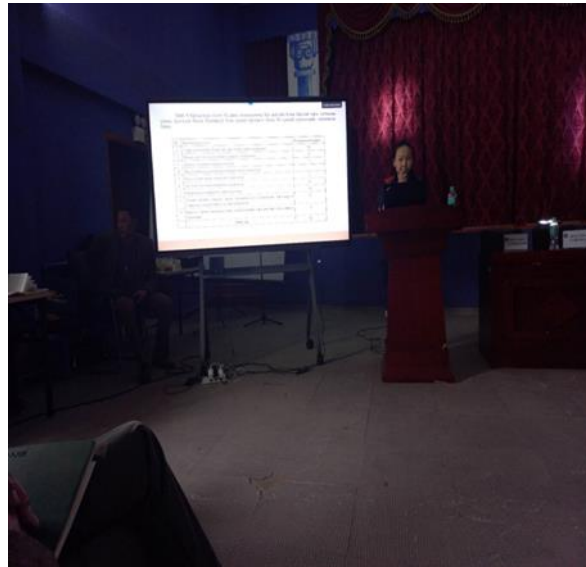
Хуудас: 1/7

**10. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	Төлөвлөгдсөн тайлан	Тайлагнах хэлбэр	Тайлагнах зардал, төг	Биелэлт	Биелэлтийн хувь
1	Нөлөөллийн бүсийн иргэд, багийн иргэдэд байгаль хамгаалах чиглэлээр хийгдэж буй ажлын тайлан танилцуулах	Илтгэл хэлэлцүүлэг	2,000,000	Хил хязгааргүй алхам ТББ, Гурвантэс сумын ИТХ хамтран зохион байгуулсан Хариуцлагатай уул уурхай хэлэлцүүлэг, Бага-Овоо багийн ИНХ –д тус тус оролон танилцуулга хийлээ.	100
3	Ус ашиглалтын тайлан	Хэвэлмэл тайлан	-	2023 оны ус ашиглалтын тайланг гарган АӨГУСГ-т илгээв.	100
4	2023 оны тайлангийн биелэлтийг танилцуулах	Хэвэлмэл тайлан, илтгэл	5,000,000	Өмнөговь аймгийн БОАЖГ болон Гурвантэс сумаас томилогдсон ажлын хэсэг иргэдийн төлөөлөлд тайлан танилцуулж дүгнүүлээ	100
НИЙТ ЗАРДАЛ			1,500,000		

Зураг 129,130 Хил хязгааргүй алхам ТББ болон Гурвантэс сумын ИТХ, ЗДТГ-н хамтран зохион байгуулсан Ил тод хариуцлагатай уул уурхай хэлэлцүүлэгт оролцж мэдээлэл хийв.

Зураг 131 2023 оны БОМТөлөвлөгөөний биелэлтийг БИНХ-д танилцуулав.

**БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ЗАРДЛЫН
НЭГДСЭН ДҮН**

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Нийт зардал /төг/
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал	186,060,000
2	Нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжын зардал	67,165,200
3	Дүйцүүлэн хамгаалын арга хэмжээний зардал	56,200,000
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний зардал	1
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний зардал	-
6	Хог хаягдлын менежментийн зардал	14,075,000
7	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал	13,543,800
8	Удирдлага зохион байгуулалтын зардал	462,636,400
9	Олон нийтэд тайлагнах ажлын зардал	-
НИЙТ ЗАРДАЛ		799,680,400

ОРОН НУТГИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ХҮРЭЭНД ХИЙГДСЭН АЖЛУУД

№	Хийгдсэн ажил	Зарцуулсан төсөв /төгрөг /
1	Өмнөговь аймгийн Дулааны цахилгаан станцын шинэчлэл хийхэд шаардлагатай хөрөнгө оруулалт	4 тэрбум
2	Гурвантэс сумтай байгуулсан ОНХАА-ны гэрээний хүрээнд хөрөнгө оруулалт	200 сая
3	Гурвантэс сумын харьяат 12 оюутанд сургалтын төлбөрийн дэмжлэг	24 сая
4	Өвөлжилтийн бэлтгэлийг хангахад 3000 боодол өвсийг сумын тэжээлийн фондод хүлээлгэн өгөв .	62,5сая
5	Овоотын цэргийн ангийн ойн хүрээнд Хилийн заставын засварт	20 сая
6	Гурвантэс суманд газар тариалан эрхэлдэг иргэдийг дэмжих зорилгоор Ховд аймаг руу хийх туршлага судлах танилцах аяллыг ЗДТГ тай хамтран амжилттай зохион байгуулах	15 сая